

બિડાશ:- સચિવશ્રી, રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ, સચિવાલય, ગાંધીનગરના તા.૨૨.૧૧.૨૦૨૧ના પત્ર ક્રમાંક:ચટણ/સ્થા.સ્વ/૧૩ (૬)
/૧૧૨૦૧૬/ક

વિષય:- ગ્રામ પંચાયતોની સમાન્ય/વિભાજન/મધ્યસત્ર/પેટા ચૂંટણી ડિસેમ્બર-૨૦૨૧
મુકૃત અને ન્યાયી વાતાવરણમાં ચૂંટણી યોજવા અંગેની આદર્શ આચાર સંહિતાના અમલ તેમજ અધિકારી/
કર્મચારીઓની બદલી તેમજ રજા પર પ્રતિબંધ

જા.નં. નક્ક્યુ/રજી/અ.ડ.ર/સ્થા.સ્વ/ચૂંટણી/ ૧૩૦૨૭-૧૬/૨૦૨૧.

તા:૨૪/૧૧/૨૦૨૧

સદરહુ પરિપત્ર અત્રેની શાખાની નોંધ ફાઈલ ઉપર મા. કુલપતિશ્રીની મંજૂરી મેળવી બહાર પાડવામાં આવે છે.

સામેલ: ઉપર મુજબ.

કુલપતિશ્રી
નવસારી કૃષ્ણ યુનિવર્સિટી
નવસારી

નકલ સર્વિનય રવાના:- અત્રેની યુનિવર્સિટીના તમામ યુનિટ/સબ યુનિટના અધિકારીશ્રીઓ તરફ જાણ તેમજ

૨/- સચિવશ્રી, રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ, સચિવાલય, ગાંધીનગરના તા.૨૨.૧૧.૨૦૨૧ના સામેલ પરિપત્રમાં
જણાવ્યા મુજબ આચાર સહિતાનો અમલ થવા સારુ.

ક્રમાંક: ચટણ/સથા.સ્વ/૧૩(૬)/૧૧૨૦૧૬/૬

રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ
બ્લોક નંબર-૮, ફ ફો માળ,
સચિવાલય, ગાંધીનગર
તા. ૨૨-૧૧-૨૦૨૧

અખભારી યાદી

ડિસેમ્બર ૨૦૨૧ માં રાજ્યની અંદાજિત ૧૦૮૭૮ ઉપરાંતની ગ્રામ પંચાયતોની સામાન્ય તથા વિભાજન/મધ્યસત્ર/પેટા ચૂંટણીની જાહેરાત

૧. આ સાથે સામેલ પત્રક મુજબ રાજ્યની અંદાજિત ૧૦૮૭૮ ઉપરાંતની ગ્રામ પંચાયતોની સામાન્ય/વિભાજન/મધ્યસત્ર તેમજ પ્રસંગોપાત ખાલી પડેલ બેઠકોની પેટા ચૂંટણી યોજવા રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે નીચે મુજબનો ચૂંટણી કાર્યક્રમ જાહેર કરેલ છે.

ચૂંટણીનો કાર્યક્રમ

અ.નં.	વિગત	તારીખ
૧	ચૂંટણીની જાહેરાતની તારીખ	૨૨.૧૧.૨૦૨૧
૨	ચૂંટણીની નોટીસો/જાહેરનામા પ્રસિદ્ધ કરવાની તારીખ	૨૫.૧૧.૨૦૨૧
૩	ઉમેદવારીપત્રો ભરવાની છેલ્લી તારીખ	૦૪.૧૨.૨૦૨૧
૪	ઉમેદવારીપત્રો યકાસણી કરવાની તારીખ	૦૬.૧૨.૨૦૨૧
૫	ઉમેદવારીપત્રો પરત જેંચવાની છેલ્લી તારીખ	૦૭.૧૨.૨૦૨૧
૬	મતદાનની તારીખ તથા સમય	૧૬.૧૨.૨૦૨૧ (રવિવાર) સવારના ૭-૦૦ વાગ્યાથી સાંજના ૬-૦૦ વાગ્યા સુધી
૭	પુનઃ મતદાનની તારીખ (જરૂરી જણાય તો)	૨૦.૧૨.૨૦૨૧
૮	મતગણતરીની તારીખ	૨૧.૧૨.૨૦૨૧
૯	ચૂંટણી પ્રદ્ઘા પૂરી થવાની તારીખ	૨૪.૧૨.૨૦૨૧

- (૧) ગ્રામ પંચાયતની ચૂંટણી હેઠળના વિસ્તારોમાં તા. ૨૨.૧૧.૨૦૨૧ ના રોજ ચૂંટણીઓની જાહેરાતથી આદર્શ ચૂંટણી આચાર સંહિતા અમલમાં આવે છે.
- (૨) આ ૧૦૮૭૮ અંદાજિત ગ્રામ પંચાયતોમાં ૧૦૨૮૪ સરપંચની ચૂંટણી તેમજ અંદાજિત ૮૮૭૦૨ વોર્ડોમાં સભ્યોની ચૂંટણી યોજાશે. સાથે સાથ આ સિવાયની જે ગ્રામ પંચાયતોની મુદ્દત તા. ૩૧.૦૩.૨૦૨૨ પછી પૂરી થાય છે તેવી અને જેની મુદ્દત પૂરી થવામાં એક વર્ષ કરતાં વધુ સમય બાકી હોય તેમાં પ્રસંગોપાત ખાલી પડેલ બેઠકોની પેટા ચૂંટણી પણ યોજાશે. સાથોસાથ વિભાજનવાળી અને મધ્યસત્ર ચૂંટણી વાળી ગ્રામ પંચાયતોની ચૂંટણીઓ પણ યોજાશે.
- (૩) રાજ્ય ચૂંટણી આયોગના આદેશ ક્રમાંક: રાયપ-ચટણ-સથા.સ્વ.-૩૬(૩)-૬૨૦૧૧-ક, તા. ૧૩-૬-૨૦૧૧ થી ગ્રામ પંચાયતની ચંટણી યોજવાના અધિકારો જે તે પ્રાંત અધિકારીશ્રીઓને સુપ્રત કરવામાં આવેલ હોઈ, ગ્રામ પંચાયતની ચૂંટણીના જાહેરનામાં તેઓ ધ્વારા બહાર પાડવામાં આવશે.
- (૪) ગ્રામ પંચાયતની ચૂંટણીમાં સરપંચના હોદ્દા માટે કે ગ્રામ પંચાયતના સભ્ય તરીકે ઉમેદવારી કરતા ઉમેદવારોએ શુનાહિત ભૂતકાળ તેમજ ભિલકત-દેવા-શૈક્ષણિક લાયકાત માટે ઉમેદવારીપત્રના સંબંધિત ભાગમાં ઉમેદવારીપત્ર ચૂંટણી અધિકારીને આપતી વખતે ઉમેદવારે નિયત નમૂનામાં સાદા કાગળ પર એકરારનામું ચૂંટણી અધિકારી સમક્ષ રજુ કરવાનું રહેશે.
- (૫) આ ચૂંટણીમાં મતદાન સમયે, મતદારે ભારતના ચૂંટણી પંચ દ્વારા આપવામાં આવેલ ઓળખપત્ર (EPIC) રજુ કરવાનું રહેશે. (EPIC) રજુ કરી શકે તેમ ન હોય તો, સંબંધિત મતદારની ઓળખ પ્રસ્થાપિત થાય તે માટે મતદાર, રાજ્ય ચૂંટણી આયોગના તા. ૨૬-૧૧-૨૦૧૬ ના આદેશ ક્રમાંક : રાયઆ-ચટણ-

સ્થા.સ્વ.-૨૫- ૧૧૨૦૧૬-ક થી નિયત કરેલ જુદા જુદા ફોટોવાળા દસ્તાવેજો પૈકી કોઈ એક દસ્તાવેજ ૨જૂ કરી શકશે.

- (૪) રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ, આ ચૂંટણી માટેના મતદાનનો સમય સવારે ૭-૦૦ વાગ્યાથી સાંજના ૬-૦૦ વાગ્યા સુધીનો નક્કી કરેલ છે.
- (૫) કાયદો અને વ્યવસ્થા જળવાઈ રહે અને મતદારો નિર્ભય રીતે મતદાન કરી શકે તે અંગે પુરતો પોલિસ બંદોબસ્ત પણ સુનિશ્ચિત કરવામાં આવશે.
- (૬) આ ગ્રામ પંચાયતની સામાન્ય/વિભાજન/મધ્યસત્ર/પેટા ચૂંટણીમાં મતપેટીના ઉપયોગથી મતદાન લેવામાં આવશે. મતદારોએ તેમનો મત મતપત્ર પર એરોક્ષોસ માર્ક સિક્કાથી નોંધવાનો રહેશે.

૨. નોટા (NOTA) નો અમલ કરવાનો રહે છે.

૩. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ મતદારોને પાયાની લોકશાહીને વધુ મજબુત કરવા પોતાનાં મતાધિકારનો ઉપયોગ કરી, મતદાન કરવા અનુરોધ કરે છે. આયોગ મતદારો, ઉમેદવારો, સર્વે રાજકીય પક્ષો અને જાહેર જનતા તરફથી પાયાની લોકશાહીની આ સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓની ચૂંટણી મુક્ત, ન્યાયી અને શાંતિપૂર્ણ વાતાવરણમાં યોજાય તે માટે આ રાષ્ટ્રીય / સંવૈધાનિક કામમાં સંપૂર્ણ સહકારની અપેક્ષા રાખે છે.

(જી.સી.બ્રહ્મભઙ)

સચિવ
રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ
ગાંધીનગર

પ્રતિ,

માહિતી કમિશનરશ્રી,

ડૉ. જીવરાજ મહેતા ભવન, ગાંધીનગર

આ સાથે ૨૫ નકલ સામેલ છે, રાજ્યના તથા જિલ્લાના સ્થાનિક અભિભારો સહિત બહોળી પ્રસિદ્ધ ધરાવતાં જુદા જુદા સર્વે વર્તમાનપત્રોમાં આ અભિભારી યાદી વિનામૂલ્યે પ્રસિદ્ધ થાય તે જોવા તેમજ ઇલેક્ટ્રોનિક મીડિયાને સૂચિત કરવા વિનંતી સહ.

નકલ સચિવનાનું રવાના:-

- મુખ્ય સચિવશ્રી, ગુજરાત સરકાર, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- અધિક મુખ્ય સચિવશ્રી, ગૃહ વિભાગ, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- અધિક મુખ્ય સચિવશ્રી, પંચાયત, ગ્રામ ગૃહ નિર્માણ અને ગ્રામ વિકાસ વિભાગ, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- પોલિસ મધાનિંદશકશ્રી, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર.

નકલ જાણ તથા જરૂરી કાર્યવાહી સારુ રવાના :

- જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારી અને કલેક્ટરશ્રી, તમામ.
- આપના જિલ્લા પૂરતી જુદી અભિભારી યાદી આપવા તથા આ અભિભારી યાદીની પણ વિવિધ પ્રસાર માધ્યમો દ્વારા બહોળી પ્રસિદ્ધ થાય તે જોવાની વિનંતી સહ.
- રાજ્ય ચૂંટણી આયોગમાં નોંધાયેલ સર્વે રાજકીય પક્ષો.
- રાજ્ય ચૂંટણી આયોગના સર્વે અધિકારીશ્રીઓ/ સર્વે શાખાઓ.
- સિલેક્ટ ફાઈલ.

નકલ રવાના :-

- માન. કમિશનરશ્રીના રહસ્ય સચિવશ્રી, રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ, ગાંધીનગર.
- સચિવશ્રીના અંગત મદદનીશશ્રી, રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ, ગાંધીનગર.

ચૂંટણી
આચાર સંહિતા

ક્રમાંક: ઇએલસી-સી.ઓ.સી.-૩(૭)-૧૧૨૦૨૧-ક
રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ,
બ્લોક નબર-૮, ક ફો માળ,
સચિવાલય, ગાંધીનગર.
તારીખ : ૨૨.૧૧.૨૦૨૧

વિષય:-

ગ્રામ પંચાયતોની સામાન્ય/વિભાજન/મધ્યસત્ર/પેટા ચૂંટણી ડિસેમ્બર-૨૦૨૧
મુક્ત અને ન્યાયી વાતાવરણમાં ચૂંટણી યોજવા અંગેની આદર્શ આચાર સંહિતાના
અમલ તેમજ અધિકારી/કર્મચારીઓની બદલી તેમજ રજા પર પ્રતિબંધ.

પરિપત્ર :

૧. આ સાથેના પત્રક મુજબની ગ્રામ પંચાયતોની સામાન્ય/વિભાજન/મધ્યસત્ર/પેટા ચૂંટણી તા. ૧૮.૧૨.૨૦૨૧ના રોજ યોજવા રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે તા. ૨૨.૧૧.૨૦૨૧ ના રોજ જાહેરાત કરેલ છે. આથી આ ચૂંટણીમાં ઉમેદવારો અને રાજકીય પક્ષો માટે આદર્શ આચાર સંહિતા તા. ૨૨.૧૧.૨૦૨૧ થી ગ્રામ પંચાયતોની ચૂંટણી હેઠળના વિસ્તારમાં અમલમાં આવે છે. સદરહુ આચાર સંહિતાની કેટલીક બાબતોનો અમલ સત્તાધારી પક્ષે પણ કરવાનો રહે છે.

ગ્રામ પંચાયતોની સામાન્ય /વિભાજન/મધ્યસત્ર/ પેટા ચૂંટણી માટેનો કાર્યક્રમ

અ.નં.	વિગત	તારીખ
૧	ચૂંટણીની જાહેરાતની તારીખ	૨૨.૧૧.૨૦૨૧
૨	ચૂંટણીની નોટીસો/જાહેરનામા પ્રસિદ્ધ કરવાની તારીખ	૨૮.૧૧.૨૦૨૧
૩	ઉમેદવારી પત્રો ભરવાની છેલ્લી તારીખ	૦૪.૧૨.૨૦૨૧
૪	ઉમેદવારી પત્રો ચકાસણી કરવાની તારીખ	૦૬.૧૨.૨૦૨૧
૫	ઉમેદવારી પત્રો પરત જેચેવાની છેલ્લી તારીખ	૦૭.૧૨.૨૦૨૧
૬	મતદાનની તારીખ તથા સમય	૧૫.૧૨.૨૦૨૧ (રવિવાર) સવારના ૭-૦૦ વાગ્યા થી રાંજના ૫-૦૦ વાગ્યા સુધી
૭	પુન: મતદાનની તારીખ (જરૂરી જણાય તો)	૨૦.૧૨.૨૦૨૧
૮	મતગણતરીની તારીખ	૨૧.૧૨.૨૦૨૧
૯	ચૂંટણી પ્રક્રિયા પૂરી થવાની તારીખ	૨૪.૧૨.૨૦૨૧

૨. ગ્રામ પંચાયતોની સામાન્ય /વિભાજન/મધ્યસત્ર/પેટા ચૂંટણી હેઠળના વિસ્તારોમાં આચાર સંહિતાનો ચુસ્તપણે અમલ થાય તે માટે જે તે કચેરીઓને જણાવવામાં આવે છે.

૩. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે આચાર સંહિતા સંબંધે નીચે પ્રમાણો આદેશ કરેલ છે.

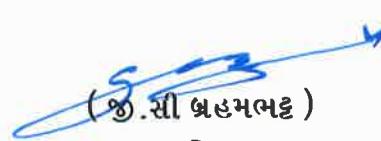
અ.નં.	આદેશનો વિષય	આદેશના નંબર/તારીખ
૧	શાસક પક્ષ, રાજકીય પક્ષો કે ઉમેદવારોએ/વહીવટી તંત્ર દ્વારા/કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાળવણી અંગે સંબંધિતોએ અમલ કરવાની આદર્શ આચાર સંહિતા	ક્રમાંક: રાચપ-ચટણ-સીઓસી-સ્થા.સ્વ.-૧૩૮(૧)- ૧૧૨૦૨૧-ક, તા. ૧૭-૧૧-૨૦૨૧

ઉપરોક્ત આદેશ સંબંધિત તમામ કચેરી / વિભાગો / રાજકીય પક્ષોને મોકલી આપેલ છે. આ આદેશો રાજ્ય ચૂંટણી આયોગની વેબસાઈટ sec.gujarat.gov.in પર મૂકેલ છે.

૪. સંબંધિત તમામ કચેરીઓને વિનંતી કરવામાં આવે છે કે ચુંટણી ડેટના જિલ્લાઓના રાજ્ય સરકારના વિવિધ ખાતાના/કચેરીના વડાઓ ગ્રામ પંચાયતોની સામાન્ય/વિભાજન/મધ્યસત્ર/ પેટા ચુંટણી દરમ્યાન તાકીદના તબીબી કારણો સિવાય તેમની ડેટના આ ચુંટણી સાથે સંકળાયેલા કર્મચારીઓ / અધિકારીઓની રજા મંજૂર કરે નહિ.

૫. આચાર સંહિતાના અમલ દરમ્યાન ચુંટણી ડેટના વિસ્તારોમાં
- (અ) ચુંટણીની કામગીરી સંબંધમાં અધિકારીઓ / કર્મચારીઓની રજા મંજૂર કરી શકાશે નહિ તેમજ બદલી કરી શકાશે નહિ.
  - (બ) સરકારી સેવાઓ અને જાહેર સાહસોમાં નિમણૂક આપી શકાશે નહિ.
  - (ક) મતદારો પ્રભાવિત થાય તેવી કોઈપણ પ્રકારની જાહેરાત કરી શકાશે નહિ તેમજ વચનો આપી શકાશે નહિ.
  - (દ) કોઈપણ રૂપમાં કોઈપણ જાતની નાણાંકીય ગ્રાન્ટ અથવા તેના વચનોની જાહેરાત કરાશે નહિ.
  - (ે) વિવેકાધીન ફક્તમાંથી ચુકવણી મંજૂર કરાશે નહિ.
૬. આ સૂચનાઓ ગુજરાત વિધાનસભાના માન. અધ્યક્ષશ્રી, માન. મુખ્યમંત્રીશ્રી, સર્વે મંત્રીશ્રીઓના ધ્યાન પર મુકવા તેઓના સચિવશ્રી / અંગત સચિવશ્રીઓને વિનંતી કરવામાં આવે છે.
૭. સચિવાલયના સર્વે વિભાગોને ઉપર્યુક્ત સૂચનાઓ તેઓની ડેટના ખાતા / કચેરી તેમજ બોર્ડ, નિગમ તથા સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓના વડાઓના ધ્યાન પર તાત્કાલિક મુકવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.
૮. આ સૂચનાનો અમલ તા. ૨૨.૧૧.૨૦૨૧ થી (જાહેરાતની તારીખ) થી તા. ૨૧.૧૨.૨૦૨૧ (પરિણામની જાહેરાત) સુધી કરવાનો રહે છે.

રાજ્ય ચુંટણી આયોગના આદેશથી,

(શ્રી. સી. ભાગત પટેલ)

સચિવ
રાજ્ય ચુંટણી આયોગ
ગાંધીનગર

પ્રતિ,

- ગુજરાત વિધાનસભાના માન. અધ્યક્ષશ્રીના અંગત સચિવશ્રી.
માન. અધ્યક્ષશ્રીના ધ્યાને મુકવાની વિનંતી સહ
- માન. મુખ્યમંત્રીશ્રીના અંગત સચિવશ્રી, માન. મુખ્ય મંત્રીશ્રીના ધ્યાને મુકવાની વિનંતી સહ.
- સર્વે માન. મંત્રીશ્રીઓ, રાજ્ય કક્ષાના મંત્રીશ્રીઓના અંગત સચિવશ્રીઓ. (માન. મંત્રીશ્રીઓના ધ્યાને મુકવાની વિનંતી સહ)
- માન. વિરોધપક્ષના નેતાશ્રીના અંગત સચિવશ્રી, વિરોધપક્ષના નેતાશ્રીનું કાર્યાલય, ગુજરાત વિધાનસભા, ગાંધીનગર
- માન. વિરોધપક્ષના નેતાશ્રીના ધ્યાને મુકવા વિનંતી સહ
- મુખ્ય સચિવશ્રી, ગાંધીનગર રાજ્ય, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- સચિવાલયના સર્વે વિભાગો,
સર્વે ખાતાના વડાઓને તથા સર્વે બોર્ડ/કોર્પોરેશનના વહીવટી સંચાલકશ્રીઓને આ અંગેની તાત્કાલિક જાણ કરવાની વિનંતી સહ.
- પોલીસ મહાનિર્દેશક અને મુખ્ય પોલીસ વડાશ્રી, પોલીસ ભવન, ગાંધીનગર
- જિલ્લા ચુંટણી અધિકારી અને કલેક્ટરશ્રી, તમામ
- સર્વે ચુંટણી અધિકારીશ્રી તથા મદદનીશ ચુંટણી અધિકારીશ્રી અને અન્ય સર્વે સંબંધિત અધિકારીશ્રીઓ / કચેરીઓ / રાજકીય પક્ષોને આ અંગે તાત્કાલિક જાણ કરવાની વિનંતી સહ.
- પોલીસ અધિકારીશ્રી, તમામ
- જિલ્લા વિકાસ અધિકારીશ્રી, તમામ
- રાજ્ય ચુંટણી આયોગ સમક્ષ નોંધાયેલ સર્વે રાજકીય પક્ષો
- માહિતી કમિશનરીશ્રી, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર
- જરૂરી પ્રસ્તિથ આપવા સારુ
- રાજ્ય ચુંટણી આયોગના સર્વે અધિકારીશ્રી / સર્વે શાખાઓ.
- રાજ્ય ચુંટણી કમિશનરીશ્રીના રહસ્ય સચિવશ્રી, રાજ્ય ચુંટણી આયોગ, ગાંધીનગર
- સચિવશ્રીના અંગત મદદનીશ, રાજ્ય ચુંટણી આયોગ, ગાંધીનગર.
- સીલેક્ટ ફાઈલ

તા. ૧૮. ૧૨. ૨૦૨૧ના રોજ યોજાનાર સામાન્ય/વિભાજન/મધ્યસત્ર/પેટા ચૂંટણીઓ
હેઠળની ગ્રામ પંચાયતોની અંદાજિત સંખ્યાની વિગતનું પત્રક :-

અ.નં.	જિલ્લાનું નામ	ગ્રામ પંચાયતોની સંખ્યા
૧	અમદાવાદ	૪૧૧
૨	અમરેલી	૫૨૮
૩	અરવલ્લી	૨૩૧
૪	આંણંદ	૨૧૩
૫	કાચી	૪૮૨
૬	ખેડા	૪૩૨
૭	ગાંધીનગર	૧૭૬
૮	ગીર સોમનાથ	૨૬૬
૯	છોટાઉદેપુર	૨૪૭
૧૦	જામનગર	૨૬૮
૧૧	જૂનાગઢ	૪૩૨
૧૨	કાંગ	૭૦
૧૩	તાપી	૨૬૮
૧૪	દાહોદ	૩૬૧
૧૫	દેવભૂમિ ઘારકા	૧૭૪
૧૬	નર્મદા	૨૦૦
૧૭	નવસારી	૩૨૨
૧૮	પંચમહાલ	૩૭૯
૧૯	પાટડા	૨૦૮
૨૦	પોરબંદર	૧૩૪
૨૧	બનાસકાંઠા	૬૫૩
૨૨	બોટાદ	૧૫૭
૨૩	ભરૂચ	૫૦૩
૨૪	ભાવનગર	૪૩૭
૨૫	મહિસાગર	૨૭૩
૨૬	મહેસાણા	૧૬૩
૨૭	મોરબી	૩૨૦
૨૮	રાજકોટ	૫૪૮
૨૯	વડોદરા	૩૨૭
૩૦	વલસાડ	૩૭૪
૩૧	સાબરકાંઠા	૩૨૫
૩૨	સુરત	૪૮૮
૩૩	સુરેન્દ્રનગર	૪૮૯
કુલ:-		૧૦૮૭૬

ગ્રામ પંચાયતોની સામાન્ય/વિભાજન/મધ્યસત્ર/પેટા ચૂંટણીનો કાર્યક્રમ

અ.નં.	વિગત	તારીખ
૧	ચૂંટણીની જાહેરાતની તારીખ	૨૨.૧૧.૨૦૨૧
૨	ચૂંટણીની નોટીસો/જાહેરનામા પ્રસિદ્ધ કરવાની તારીખ	૨૮.૧૧.૨૦૨૧
૩	ઉમેદવારી પત્રો ભરવાની છેલ્લી તારીખ	૦૪.૧૨.૨૦૨૧
૪	ઉમેદવારી પત્રો ચકાસણી કરવાની તારીખ	૦૬.૧૨.૨૦૨૧
૫	ઉમેદવારીપત્રો પરત ખેચવાની છેલ્લી તારીખ	૦૭.૧૨.૨૦૨૧
૬	મતદાનની તારીખ તથા સમય	૧૮.૧૨.૨૦૨૧ (રવિવાર) સવારના ૭-૦૦ વાગ્યાથી સાંજના ૬-૦૦ વાગ્યા સુધી
૭	પુન: મતદાનની તારીખ (જરૂરી જણાય તો)	૨૦.૧૨.૨૦૨૧
૮	મતગણતરીની તારીખ	૨૧.૧૨.૨૦૨૧
૯	ચૂંટણી પ્રક્રિયા પૂરી થવાની તારીખ	૨૪.૧૨.૨૦૨૧

(શ. સી. પટેલ)

સચિવ
રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ
ગાંધીનગર

સ્થળ: ગાંધીનગર
તા. ૨૨.૧૧.૨૦૨૧

શાસક પક્ષ, રાજકીય પક્ષો કે ઉમેદવારોએ/વહીવટી તંત્ર દ્વારા
/કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાળવણી અંગે સંબંધિતોએ અમલ કરવાની
આદર્શ આચાર સંહિતા

રાજ્ય ચૂંટણી આયોગનું કાર્યાલય
બ્લોક નં. ૮, ૬ હૃદી માળ,
સરદાર ભવન,
ગાંધીનગર.
તાફ્ફે ૧૧-૧૧-૨૦૨૧

ક્રમાંક : રાચપ-ચટણ-સીઓસી-સ્થા.સ્વ.-૧૩૮(૧)-૧૧૨૦૨૧-૫

ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૪૩(૬) અને ૨૪૩(૭) ની જોગવાઈ તથા સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓના પ્રવર્તમાન કાયદા / નિયમોની જોગવાઈ અનુસાર રાજ્ય ચૂંટણી આયોગની રચના કરવામાં આવેલ છે. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ બંધારણીય હક્કુમતની દુર્ઘાત્મક રાજ્યના એકમોની ચૂંટણીઓનું સંચાલન, દેખરેખ અને માર્ગદર્શનં આપવાની કામગીરી કરે છે. સ્વરાજ્યના એકમોની ચૂંટણીઓના સંચાલનમાં સરળ અમલીકરણ, મુક્ત અને ન્યાયી વાતાવરણમાં અને નિષ્પક્ષ સુચારુ રીતે ચૂંટણી યોજાય તે માટે આદર્શ આચાર સંહિતાના અમલ માટે કેટલાક આદેશો ભૂતકાળમાં રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે બહાર પાડેલ છે. જે આદેશોના સરળ અમલીકરણ માટે સારાંશરૂપે સંકલિત માર્ગદર્શન સૂચનાઓ બહાર પાડવી જરૂરી જણાય છે. આદર્શ આચાર સંહિતાના અમલ માટે રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ દવારા અગાઉ આપવામાં આવેલ સૂચનાઓના સ્થાને હવેથી નીચે મુજબની સૂચનાઓનુંપાલન કરવા, ભારતના બંધારણથી મળેલ સત્તા અન્વયે આદેશ કરવામાં આવે છે. આ આચાર સંહિતાનું અમલીકરણ રાજકીય પક્ષો, ઉમેદવારો, સત્તાધારીપક્ષ, પદાધિકારીઓ, સરકારશ્રીના વિવિધ વિભાગો / વહીવટી તંત્ર / ખાતાના વડા વિગેરેએ કરવાનું રહે છે.

આદેશ :—

સ્વરાજ્યના એકમોની સામાન્ય / મધ્યસત્ર / પેટા ચૂંટણીઓમાં આદર્શ આચાર સંહિતા ચૂંટણીની જાહેરાતની તારીખથી, ચૂંટણી પરિણામની જાહેરાત સુધી જે તે સંસ્થાના ચૂંટણી ડેફલના વિસ્તારો પૂરતો અમલ કરવાનો રહેશે. આવી ચૂંટણીઓ સમયે શાસક પક્ષ, રાજકીય પક્ષો/ વહીવટી તંત્ર તથા ઉમેદવારોએ નીચેની વિગતોએઆચાર સંહિતાનો અમલ કરવાનો રહેશે.

[૧] શાસક પક્ષ, રાજકીય પક્ષો તેમજ ઉમેદવારોએ અમલ કરવાની આદર્શ આચાર સંહિતા :

સામાન્ય આચારણ :

⇒ શું ન કરવું :-

- (૧) શાસક પક્ષ / સરકારની સિદ્ધિઓ સંદર્ભમાં કોઈ એક અથવા તમામ પ્રકારની જાહેરાતો સરકારી તિજોરીના અથવા સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓના ખર્ચે કરવી પ્રતિબંધિત છે. કોઈપણ મંત્રી / સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાનો સભ્ય પોતે તે મતદાર વિસ્તારનો ઉમેદવાર હોય અથવા મતદાન માટે આવેલ મતદાર હોય તે સિવાય કોઈપણ મતદાન મથક અથવા ગણતરીના સ્થળે પ્રવેશ કરી શકશે નહિ.
- (૨) ચૂંટણી જૂબેશ / ચૂંટણીની કામગીરી સાથે સરકારી કામકાજ જોડી દેવું નહિ. મતદારને નાણાંકીય અથવા અન્ય કોઈ પ્રલોભન આપવા નહિ. મતદારોની ધાર્મિક, સાંપ્રદાયિક, જાતીય / કોમી લાગણીઓ દુભાવવી નહિ. પ્રવર્તમાન મતભેદો વધારે ગંભીર રૂપ ધારણ કરે અથવા પરસ્પર દ્વેષભાવ ઉભો થાય

અથવા જુદી જુદી જાતિઓ, સમુદ્યો અથવા ધાર્મિક અથવા ભાષાકીય જૂથો વચ્ચે તણાવ ઉભો થાય તેવી પ્રવૃત્તિ કરવી નહિ.

- (૩) અન્ય પક્ષોના નેતાઓ અથવા કાર્યકરોની જાહેર પ્રવૃત્તિઓ સાથે સંકળાયેલ ન હોય તેવા તેમના અંગત જીવનના પાસાઓની ટીકા-ટિપ્પણી કરવા દેવી નહિ. અન્ય પક્ષો અથવા તેમના કાર્યકરોની ખોટા / બેબુનિયાદ આક્ષેપો અથવા અર્થહીન બાબતોના આધારે ટીકા-ટિપ્પણ કરવા નહિ. ચુંટણી સમયે ભાષણો, પોસ્ટરો, સંગીત વિગેરે સહિત મંદિરો, મસ્જિદો, ચર્ચ, ગુરુદ્વારા વિગેરે અથવા કોઈપણ પ્રાર્થના સ્થળનો ચુંટણી પ્રચાર માટે ઉપયોગ કરવો નહિ.
- (૪) ભ્રાણાર અથવા ચુંટણી સંબંધી ગુજરાતો જેવા કે, લાંચ રૂશવત, વગનો અનુચિત ઉપયોગ, મતદારોને ધમકાવવા, મતદાન મથકના ૧૦૦ (સો) મીટરની અંદર ચુંટણી પ્રચાર કરવો, મતદાન બંધ કરવા માટે નિયત કરેલ કલાક સહિત પુરા થતા ૪૮ કલાકના સમયગાળા દરમ્યાન જાહેર સભાઓ યોજવી અને મતદાન મથક સુધી જવા આવવા માટે મતદારોના વાહનોની અવર-જવર જેવી પ્રવૃત્તિઓ ઉપર પ્રતિબંધ રહેશે. મત પ્રદર્શન માટે સભાઓ યોજવી અથવા કોઈ વ્યક્તિના અભિપ્રાય અથવા પ્રવૃત્તિઓ સામે વિરોધ દર્શાવીને તેમના ધરની સામે ધરણાં કરવા, જેવી પ્રવૃત્તિઓ કરવી નહિ. સ્થાનિક કાયદાઓને આવિન, ધ્વજ-સ્તંભ ઉભા કરવા, બેનર મુકવા, નોટિસો ચોટાડવી, અને સૂત્રો લખવા વિગેરે (જે જિલ્લા ચુંટણી અધિકારીને દર્શાવવા અને જમા કરાવવાના રહેશે.) માટે માલિકની ખાસ પરવાનગી સિવાય કોઈ વ્યક્તિની જમીન, મકાન, કંપાઉન્ડ હિવાલ, વાહનો વિગેરેનો, કોઈપણ વ્યક્તિ ઉપયોગ કરી શકાશે નહિ. આમાં ખાનગી અને જાહેર બંને પ્રકારની મિલકતોનો સમાવેશ થાય છે.
- (૫) રાજકીય પક્ષો અથવા ઉમેદવારોએ ચુંટણી માટે પ્રચાર અગર અન્ય કાર્યક્રમ માટે સરધસ કાઢવા માટે સક્ષમ અધિકારીની જરૂરી પૂર્વમંજૂરી મેળવવાની રહેશે. સરધસ યોજનાર પક્ષે કે ઉમેદવારે સરધસ શરૂ થવાના સમય અને સ્થળ, પસાર થવાનો માર્ગ, સરધસ પુરુ થવાનું હોય તે સ્થળ અને સમય અંગે અગાઉથી નિર્ણય કરી, સંબંધિતોને અગાઉથી જાણ કરવાની રહેશે. સામાન્ય સંજોગોમાં નિયત થયેલ કાર્યક્રમમાં ફેરફાર કરવો નહિ. આયોજકોએ સ્થાનિક પોલિસતંત્રને પણ અગાઉથી કાર્યક્રમની જાણ કરવાની રહેશે. જેથી પોલિસતંત્ર જરૂરી વ્યવસ્થા કરી શકે. સરધસનાં સમયે ટ્રાફિકમાં કોઈ અવરોધ ઉભો ન થાય તેની ખાસ તકેદારી રાખવાની રહેશે.

અન્ય રાજકીય પક્ષો અથવા ઉમેદવારો દ્વારા આયોજીત જાહેર સભાઓ અથવા સરધસોમાં ખલેલ પહોંચાડવી નહિ. અન્ય કોઈ પક્ષ જે સ્થળો સભાનું આયોજન કરી રહ્યો હોય તે સ્થળ પાસે સરધસો કાઢવા નહિ. સરધસ કાઢનારાઓએ પોતાની સાથે જેનો મિસાઈલ અથવા હથિયાર તરીકે દુરૂપયોગ થઈ શકે તેવી કોઈપણ ચીજ વસ્તુઓ લઈ જવી નહિ. અન્ય પક્ષો અથવા ઉમેદવારોએ બહાર પાડેલા / લગાડેલ પોસ્ટરો દૂર કરવા નહિ અથવા તેને અવાચ્ચ બનાવવા નહિ. ઓળખ કાપલીઓના વિતરણ માટે મતદાનના હિવસે ઉપયોગમાં લેવાતા સ્થળે અથવા ચુંટણી મથકો નજીક પોસ્ટરો, ફ્લેગ, સંકેતો અથવા અન્ય કોઈપણ પ્રચાર સામગ્રી પ્રદર્શિત કરવી નહિ.

- (૬) સવારના ૮-૦૦ વાગ્યા પહેલાં અથવા રાત્રે ૧૦-૦૦ વાગ્યા પછી સંબંધિત અધિકારીની લેખિત પૂર્વમંજૂરી સિવાય ફરતા વાહનો ઉપરના સ્ટેટિક અથવા માઉન્ટેડ લાઉડ સ્પીકરનો ઉપયોગ કરવો નહિ. સંબંધિત અધિકારીની લેખિત પૂર્વમંજૂરી સિવાય જાહેર સ્થળો અને સભા સરધસના સ્થળે પણ લાઉડ સ્પીકરનો ઉપયોગ કરવો નહિ સામાન્ય રીતે આવી સભાઓ / સરધસો રાત્રે ૧૦-૦૦ વાગ્યા પછી ચાલુ રાખવાની પરવાનગી આપવામાં આવશે નહિ અને વધુમાં તે સ્થાનિક કાયદા સંબંધિત વિસ્તારની સલામતી વ્યવસ્થાની સ્થિતિ અને હવામાનની સ્થિતિ, તહેવારો, ઝારુ, પરીક્ષાઓનો સમયગાળા, વિગેરે જેવી અન્ય સુસંગત વિચારણાને પણ આવિન રહેશે.

- (૭) મતદાનના દિવસે સલામતી અંગે ઘમકી મળી હોય અને ત્યાંથી સત્તાવાર સુરક્ષા પુરી પાડવામાં આવી હોય તેવી વ્યક્તિએ, તેના સુરક્ષા કર્મચારી સહિત મતદાન મથકની હદની આસપાસના વિસ્તારમાં (૧૦૦ મીટરની અંદર) પ્રવેશવું નહિ. વધુમાં મતદાનના દિવસે આવી કોઈ વ્યક્તિએ તેના સલામતી કર્મચારી વર્ગ સાથે મતદાન મથકની આસપાસ ફરવું નહિ. જેને સત્તાવાર સલામતી પુરી પાડવામાં આવી હોય તે વ્યક્તિ મતદાર હોય તો પણ તે અથવા તેણીએ સુરક્ષા કર્મચારી સાથેની તેની અવર-જવર મતદાન કરવા પુરતી જ મયારિદિત રાખવી. સુરક્ષા અંગે ઘમકી મળી હોવાના કારણે જેને સત્તાવાર સુરક્ષા મળી હોય અથવા પોતાના માટે જેણે ખાનગી સલામતી સુરક્ષા રાખ્યા હોય તેવી વ્યક્તિની ચૂંટણી એજન્ટ અથવા મતદાન એજન્ટ અથવા મત ગાળતરી એજન્ટ તરીકે નિયુક્તિ કરવી નહિ.
- (૮) સ્વરાજ્યના એકમોની ચૂંટણીઓની જાહેરાત થતાં મુખ્ય મંત્રીશ્રી, મંત્રીશ્રીઓ અને અન્ય રાજકીય પક્ષનાં ઉમેદવારો ચૂંટણી વિષયક બાબતે વહીવટી તત્ત્વ સાથે પ્રત્યક્ષ અથવા પરોક્ષ રીતે મીટીગ કે વિડીયો કોન્ફરન્સ યોજી શકશે નહિ. ચૂંટણી હેઠળના સંબંધિત વિસ્તારમાં કોઈ જાહેર સભા માટે સરધસ માટે, સામાન્ય પ્રચાર માટે ફરતા વાહનો અથવા અન્યથા ઉપયોગમાં લેવાના વાહનો ઉપર લાઉંડ સ્પીકરના ઉપયોગ માટે સંબંધિતોએ રાજ્ય સરકારના સક્ષમ સત્તાવિકારીઓની પૂર્વમંજુરી મેળવવાની રહેશે.
- (૯) ચૂંટણીની જાહેરાતની તારીખથી શરૂ થતી અને ચૂંટણીના પરિશામની તારીખે પુરી થતી સમગ્ર પ્રક્રિયા દરમાન ચૂંટણીના કાર્યના હેતુ માટે કોઈપણ પ્રકારના ગમે તે વાહન ઉપર ફીટ કરેલ લાઉંડ સ્પીકરનો ઉપયોગ કરવાની પરવાનગી સવારના ૮-૦૦ થી રાત્રીના ૧૦-૦૦ કલાકની વચ્ચે જ આપવામાં આવશે. આ સિવાયના સમયગાળાની લાઉંડ સ્પીકરની પરવાનગી મળશે નહિ. સ્થાનિક કાયદો અને વિસ્તારની સલામતીની જરૂરીયાતોના પ્રસંગ, પરીક્ષા સમય વિગેરે બાબતોને આધીન રહેશે. સક્ષમ સત્તાવિકારીની લેખિત પરવાનગી વગર જે વાહન લાઉંડ સ્પીકરનો ઉપયોગ કરતા જણાશે તો તે વાહન વિગેરે જપ્ત કરવાની કાર્યવાહી કરવામાં આવશે. તદ્વારાંત લાઉંડ સ્પીકરના ઉપયોગ વખતે જાહેર પર્યાવરણ અને શાંતિનો ભંગ ન થાય તે જોવાનું રહેશે.

(૧૦) કલ્યાણ યોજનાઓ અને સરકારી કામો અંગે :-

૧. નવી યોજનાઓ અથવા કાર્યક્રમો અથવા છૂટણાટો અથવા નાણાંકીય અનુદાન અંગે કોઈપણ રૂપે અથવા તે અંગેના વચ્ચની જાહેરાત, શિલાન્યાસ વિગેરે શાસકપક્ષની તરફેણમાં મતદારોને અસરકર્તા હોઈ તેના પર પ્રતિબંધ છે.
૨. આ પ્રતિબંધ સરકારની નવી યોજનાઓ અને ચાલુ યોજનાઓને પણ સરખો જ લાગુ પડે છે, પરંતુ તેનો અર્થ એવો નથી કે રાષ્ટ્રીય, પ્રાદેશિક અને રાજ્ય માટે ઉપયોગી યોજનાઓ કે જે પૂર્ણતાને આરે હોય અને જેમનો ઉપયોગ અથવા કામગીરી લોકોના હિતમાં હોય તેમને અટકાવી દેવી અથવા વિલંબિત કરવી. આદર્શ આચાર સંહિતાનો અમલ શરૂ થતાં આવી યોજનાઓ શરૂ નહિ કરવા માટે અથવા નિષ્ઠિય રાખી મુકવા માટે કોઈ ખોટુ કારણ આપી શકશે નહિ. તેવી જ રીતે આવી યોજનાઓ રાજકીય પદાવિકારીઓ સાથે સંબંધ રાખ્યા વગર અથવા કોઈપણ પ્રકારની ધામધૂમ કે સમારંભો વિના મુલ્કી અધિકારીઓ દ્વારા જ શરૂ થાય તે સુનિશ્ચિત કરવું. જેથી શાસકપક્ષની તરફેણમાં મતદારોને પ્રભાવિત કરવાના હેતુથી આવી શરૂઆત કરવામાં આવી છે એવી ધાર્ય ઉલ્લીન થાય. જો તેમાં શંકા જાય તો જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારી/ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ પાસેથી તે અંગે સ્પષ્ટતા મેળવવી.
૩. કોઈ ચોક્કસ સરકારી યોજના માટે અંદાજપત્રમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય અથવા એ યોજનાને મંજૂરી આપવામાં આવી હોય અથવા રાજ્યપાલશ્રીના ઉદ્ભોદન અથવા મંત્રીશ્રીના અંદાજપત્ર પ્રવચનમાં એ અંગે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હોય એટલા માત્રથી આવી

યોજનાઓની જાહેરાત કરી શકાય અથવા શરૂ કરી શકાય અથવા ચૂંટણીની જાહેરાત પછી જ્યારે આદર્શ આચાર સંહિતા અમલમાં હોય, ત્યારે તે હાથ ધરી શકાય એવો અર્થ થતો નથી કારણ કે તે સ્પષ્ટપણે મતદારોને પ્રભાવિત કરી શકે. જો આવું કોઈ કાર્ય હાથ ધરવામાં આવે તો તેને આદર્શ આચાર સંહિતાનું ઉત્લંઘન ગણવામાં આવશે.

૪. સરકારી યોજનાઓને નવી મંજૂરીઓ આપવી નહિ. રાજકીય સત્તાધિકારીઓ (મંત્રીઓ વિગેરે) સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાના પદાધિકારીઓ દ્વારા સમીક્ષા અને લાભાર્થી લક્ષી યોજનાઓની કાર્યવાહી ચાલુ હોય તો પણ ચૂંટણી પુરી થાય ત્યાં સુધી તે બંધ રાખવી. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગની પૂર્વમંજૂરી વિના રાજ્યમાં સ્વરાજ્યના એકમોની ચૂંટણી ચાલુ હોય એવા કોઈપણ ભાગમાં કલ્યાણ યોજનાઓ માટે નવું ફંડ છુટુ કરવું નહિ અને સોપાયેલા કામો અંગે કામગીરી કે કોન્ટ્રાક્ટ કરવા નહિ. તેમાં રાજ્યમાં કોઈ આવી યોજના અમલમાં હોય તો તેવી યોજનાઓ તેમજ સંસદસભ્ય (રાજ્યસભાના સભ્ય સહિત) ના સ્થાનિક વિસ્તાર વિકાસ નિધિ અથવા ધારાસભ્યના સ્થાનિક વિસ્તાર વિકાસ નિધિ હેઠળના કાર્યોનો સમાવેશ થાય છે.
૫. અનાવૃષ્ટિ, પૂર, મહામારી, અન્ય કુદરતી આફિતોનો ભોગ બનેલા લોકોને રાહત પુરી પાડવા જેવી અણધારી આફિતોને હલ કરવા માટે અને વૃદ્ધો, અશક્તો વિગેરે માટે કલ્યાણકારી પગલાં હાથ ધરવા માટેની યોજનાને મંજૂરી આપવા અંગે આયોગ મનાઈ કરતું નથી. આમ છતાં, આ બાબતોમાં રાજ્ય ચૂંટણી આયોગની પૂર્વમંજૂરી લેવી અને તમામ ભપકાદાર સમારંભો સંપૂર્ણ ટાળવા તેમજ એવી છાપ ઉભી ન થવા દેવી કે, સરકાર અથવા / અને સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થા દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલ કલ્યાણકારી પગલાં અથવા રાહતો, પુનર્વસવાટ કાર્યો શાસક પક્ષની તરફેણમાં મતદારને પ્રભાવિત કરે છે અને સાથે સાથે અન્ય પક્ષોના ભાવિને વિપરીત અસર કરે છે.

(૧૧) સરકારી યંત્ર સામગ્રીના દુરૂપયોગ અંગે :—

૧. ચૂંટણી – વિષયક કામગીરી માટે સરકારી વાહનોનો ઉપયોગ કરી શકાશે નહિ. નીચે દર્શાવેલ બધી કચેરીઓના વાહનોનો " સરકારી વાહનો " માં સમાવેશ થાય છે.
  - કેન્દ્ર સરકાર
  - રાજ્ય સરકાર
  - કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારના જાહેર ઉપક્રમો
  - સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓ
  - ખરીદ – વેચાણ બોર્ડ (ગમે તે નામથી જાણીતા હોય)
  - સહકારી મંડળીઓ
  - કોઈપણ સંસ્થા, જેમાં જાહેર નાણાંની કુલ રકમના નાના હિસ્સાનું રોકાણ કરવામાં આવતું હોય
  - કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકાર હેઠળના સંરક્ષણ મંત્રાલય અને કેન્દ્રીય પોલીસ સંગઠનોની માલિકીના વાહનો
૨. કેન્દ્ર અથવા રાજ્ય સરકારના મંત્રીઓ અને સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓના પદાધિકારીઓખાનગી મુલાકાતો માટે પોતાના ખાનગી વાહનોનો ઉપયોગ કરી શકે છે. આવી ખાનગી મુલાકાતો માટે તેઓનો સરકારી અંગત કર્મચારી વર્ગ તેઓની સાથે લઈ જઈ શકાશે નહિ. આમ છતાં જો તેઓને કોઈ આકસ્મિક પરિસ્થિતિમાં સરકારી કામકાજ માટે જ તેમના મુખ્ય મથક બહાર, મુસાફરી કરવાનું થાય કે જેને જાહેર હિતમાં ટાળી શકાય તેમ ન હોય તો સંબંધિત વિભાગ / સંસ્થા / કચેરી / અથવા અને સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાના સભ્ય / સચિવ અથવા કચેરી / સંસ્થાના વડા કે મંત્રીશ્રી જે સ્થળની મુલાકાત લેવા ઈચ્છા હોય તેની વિગત સહ રાજ્યના મુખ્ય સચિવને અથવા / અને કલેક્ટરશ્રીને આ મતલબનું પ્રમાણપત્ર આપતો

પત્ર પાઈવવો અને તેની એક નકલ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગને પાઈવવી. આવા પ્રવાસ દરમ્યાન મુખ્ય સચિવ, મંત્રીશ્રીને / સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાના સર્વભાગે તેમની સરકારી મુસાફરી માટે, સરકારી વાહન અને આવાસની રાખેતા મુજબની સગવડો, વિગેરે પૂરી પાડી શકે છે. આમ છતાં આવી સરકારી મુસાફરી પછી તુરંત જ અથવા તે દરમ્યાન અથવા તેની સાથે કોઈપણ મંત્રીશ્રી/સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાના સર્વભાગે, ચૂંટણી જૂબેશ અથવા રાજકીય પ્રવૃત્તિ કરી શકશે નહિ. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગતેના સચિવના પરામર્શમાં રહીને આવી વ્યવસ્થા પર દેખરેખ રાખશે.

૩. કેન્દ્ર સરકાર અથવા રાજ્ય સરકારના કોઈપણ મંત્રીશ્રી / સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાના પદાધિકારી, મતદાર વિભાગ અથવા રાજ્યના ચૂંટણીના સંબંધિત અધિકારીને ચૂંટણીની જાહેરાત સાથે શરૂ થતા ચૂંટણીના સમયગાળા દરમ્યાન કોઈપણ સત્તાવાર ચર્ચા માટે બોલાવી શકશે નહિ. જ્યારે કોઈ મંત્રીશ્રી સંબંધિત વિભાગનો હવાલો ધરાવવાની હેસિયતથી અથવા મુખ્યમંત્રીશ્રીના કિસ્સામાં કાયદો અને વ્યવસ્થાની સ્થિતિ કથળી હોય અથવા કુદરતી આફત અથવા અન્ય કોઈ આકસ્મિકતા ઉભી થાય કે જેમાં દેખરેખ / સમીક્ષા / બચાવ / રાહત અને એવા બીજા ખાસ હેતુ માટે વ્યક્તિગત મંત્રીશ્રીઓ / મુખ્યમંત્રીશ્રીની પ્રત્યક્ષ હાજરી જરૂરી હોય તેટલા પુરતો અપવાદ રહેશે.
૪. સરકારી વાહનોનો ઉપયોગ ફક્ત તેમના સરકારી રહેદાશથી તેમની સરકારી કચેરી સુધી સરકારી કામકાજ અર્થે આવવા—જવા માટે કરી શકશે. પરંતુ શરત એ રહેશે કે આવી અવર—જવર કોઈ ચૂંટણી વિષયક કામગીરી અથવા રાજકીય પ્રવૃત્તિ સાથે સંકળાયેલી ન હોવી જોઈએ. મંત્રીશ્રીઓ, બોર્ડ / કોર્પોરેશનના બીન સરકારી પદાધિકારીઓ કે સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાના પદાધિકારીઓ સરકારી કામે, સરકારી વાહનમાં પ્રવાસ કરે ત્યારે જે ગામે ચૂંટણી હોય ત્યાં મુલાકાત લઈ શકશે નહિ અથવા રોકાણ કરી શકશે નહિ. ચૂંટણી પ્રચાર કાર્ય અથવા ચૂંટણીને સંબંધકર્તા બાબતો અંગે કોઈપણ જાતની મુસાફરીમાં સરકારી વાહનોનો બિલકુલ ઉપયોગ કરી શકશે નહિ. આવા વાહનોમાં હેલીકોપ્ટર, એરફાફ્ટ, કાર, જીપ, ઓટોમોબાઈલ્સ, બોટ વિગેરેનો સમાવેશ થાય છે. સરકારી વાહનો ઉપરાંત રાજ્ય સરકારના જાહેર સાહસો, સંયુક્ત સાહસો, સ્થાનિક સોસાયટીઓ, જિલ્લા / તાલુકા / ગ્રામ પંચાયતો તેમજ જાહેર નાણાંનો જરાપણ હિસ્સો હોય તેવી કોઈપણ સંસ્થાઓના વાહનોનો ચૂંટણી પ્રચાર માટે બિલકુલ ઉપયોગ કરી શકશે નહિ.
૫. કેન્દ્ર સરકાર અથવા રાજ્ય સરકારના કોઈપણ મંત્રીશ્રીએ / સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાના ગ્રામ્ય તથા અન્ય સર્વે પદાધિકારીઓએ તેમની સરકારી મુસાફરીને ચૂંટણીની કામગીરી સાથે જોડવી નહિ.
૬. રાજ્ય વહીવટી તંત્રને આવી મુલાકાતો વખતે રાજકીય પદાધિકારીઓ સાથે સશસ્ત્ર રક્ષકોની હાજરી જરૂરી જણાતાં તેમને ચુરક્ષા કવચ પુરુ પાડવામાં આવ્યું હોય તો પણ કોઈપણ રાજકીય પદાધિકારીએ ખાનગી અથવા સરકારી મુલાકાત દરમ્યાન કોઈપણ માર્ગદર્શન (પાયલોટ) કાર અથવા કોઈપણ રંગની બીકન લાઈટવાળી કાર અથવા કોઈપણ પ્રકારની સાયરનવાળી કારનો ઉપયોગ, રાજ્ય ચૂંટણી આયોગની પૂર્વમંજૂરી સિવાય કરવો નહિ. સરકારી માલિકીના અથવા ખાનગી માલિકીના વાહનને આ લાગુ પડે છે.
૭. ચૂંટણી કાર્ય પ્રવૃત્તિ સંબંધિત મંત્રીશ્રીઓના પ્રવાસ દરમ્યાન ચૂંટણી ફરજો સાથે સંકળાયેલ જિલ્લા અને તાલુકા કક્ષાના અધિકારીઓ / કર્મચારીઓની મીટિંગ બોલાવવી નહિ / વિડીયો કોન્ફરન્સથી પણ મીટિંગ કરી શકશે નહિ.

- (૧૨) કોઈપણ રૂપમાં કોઈપણ જાતની નાણાંકીય ગ્રાન્ટ અથવા તેના વચનોની જાહેરાત કરશે નહિ, અથવા વિવેકાધિન ફંડમાંથી ચૂકવણી મંજૂર કરશે નહિ. (સરકારી કર્મચારી સિવાય) કોઈપણ જાતની પરિયોજના કે યોજનાની શિલારોપણ વિધિ કરશે નહિ અથવા માર્ગો બાંધી આપવા, પીવાના પાણીની સગવડ કરી આપવા વગેરે અંગે કોઈ વચનો આપશે નહિ. સરકારી સેવાઓ અને જાહેર સાહસોમાં કોઈપણ નિમણુંક આપશે નહિ.

ચૂંટણી કામે પ્રવાસમાં આવતા કેન્દ્ર સરકારના કે અન્ય રાજ્યના મંત્રીશ્રીઓ અને બિનસરકારી પદાધિકારીઓ વગેરેને રાજ્યના અતિથિ ગણી શકશે નહિ. જો તેઓને સરકારી અતિથિ ગૃહોમાં રહેવાની વ્યવસ્થા પુરી પાડવામાં આવી હશે તો તેઓની પાસે નક્કી કરેલ સામાન્ય દરોએ પુરેપુરી વસુલાત લેવાની રહેશે.

વિશ્રામગૃહ, ડાકબંગલા અને સરકારી રહેણાંકના ઉપયોગનો સત્તાવિકારી પક્ષના સભ્યો કે ઉમેદવારો એકહથ્ય અધિકારો ભોગવશે નહિ અને આવા રહેણાંકનો ઉપયોગ બીજા પક્ષના સભ્યો કે ઉમેદવારોને પણ કરવા દેશે, પરંતુ કોઈપણ પક્ષ કે ઉમેદવારો આવા રહેણાંક (તેની સાથે જોડાયેલ આંગણું) નો ઉપયોગ પ્રચાર, કચેરી કે અન્ય ચૂંટણી વિષયક હેતુ માટે કરી શકશે નહિ. સરકારી વિશ્રામગૃહ, અતિથિગૃહ વિગેરેમાં રાજકીય પક્ષોના સભ્યોની પ્રાસંગિક મીટિંગ (Casual Meeting) ને પણ મંજૂરી આપી શકશે નહિ. ચૂંટણી પ્રચારમાં આવેલા જે મહાનુભાવોને સરકારી વિશ્રામ ગૃહ / અતિથિગૃહ વિગેરેમાં રહેવા માટે રૂમ ફાળવવામાં આવી હોય તે મહાનુભાવોને લાવતા-લઈ જતા વાહનને જ સરકારી વિશ્રામગૃહ / અતિથિગૃહ વિગેરેના ક્રમાંડિનમાં રાખવાની પરવાનગી આપી શકશે. જો તેઓ આ માટે એક કરતા વધારે વાહનોનો ઉપયોગ કરતા હોય તો બે થી વધારે વાહનોને વિશ્રામગૃહ / અતિથિગૃહ વિગેરેના ક્રમાંડિનમાં રાખી શકશે નહિ. ઉપરાંત એક જ વ્યક્તિને ૪૮ કલાકથી વધુ સમય માટે રૂમ ફાળવી શકશે નહિ તેમજ ચૂંટણી પ્રચાર માટે આવતા કોઈપણ મહાનુભાવોને મતદાન પુર થવાના ૪૮ કલાક પહેલા વિશ્રામગૃહ / અતિથિગૃહ વિગેરેમાં રહેવા માટે રૂમ ફાળવી શકશે નહિ.

રાજ્ય સરકાર દ્વારા સંપૂર્ણ અથવા આંશિક નાણાંકીય સહાય મેળવતી કોઈપણ નાણાંકીય સંસ્થાએ કોઈપણ વ્યક્તિ કે કંપનીને આપેલી લોન આચાર સંહિતાનો અમલ કરવાના સમયગાળા દરમ્યાન મંડવાળ કરી શકશે નહિ. તે જ રીતે આવી નાણાંકીય સંસ્થાઓએ લોન આપવાની રકમની જે મર્યાદા નક્કી કરી છે તે મર્યાદા આચાર સંહિતાનો અમલ કરવાના સમયગાળા દરમ્યાન વધારી શકશે નહિ.

પેટા ચૂંટણી દરમ્યાન સત્તાધારીપક્ષના હિતોને મદદરૂપ થાય તે હેતુથી રાજકીય સમાચારોનો અને સિદ્ધીઓના પ્રચારની જાહેરાત વર્તમાનપત્રો તથા અન્ય માધ્યમો દ્વારા સરકારી ખર્ચ નહિ કરવાનું તેમજ સરકારી માધ્યમનો દૂરઉપયોગ ન થાય તે જોવાનું રહેશે. રાજ્ય સરકારના સાહસો, સંયુક્ત સાહસો, નિગમો, બોર્ડ, સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓ, નગરપાલિકાઓ, મહાનગરપાલિકાઓ, ખરીદ વેચાણ સંઘો, સહકારી સોસાયટીઓ, જિલ્લા / તાલુકા પંચાયતો તેમજ જાહેર નાણાંનો જરાપણ હિસ્સો હોય તેવી કોઈપણ સંસ્થાઓ ઉપર જાણવ્યા પ્રમાણે જાહેરાત કે સિદ્ધીઓનો પ્રચાર વર્તમાનપત્રો તથા અન્ય માધ્યમો દ્વારા જાહેર ખર્ચ કરી શકશે નહિ.

પ્રાથમિક શાળાઓ, માધ્યમિક શાળાઓ, ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળાઓ, કોલેજો, વ્યવસાયિક શિક્ષણ આપતા સંકુલો / મકાનો / સ્થળોનો ઉપયોગ કોઈપણ રાજકીય પક્ષના ઉમેદવાર / ટેકેદારો / મંત્રીશ્રી, રાજકીય પ્રવૃત્તિ માટે કોઈપણ સંજોગોમાં કરી શકશે નહિ. અલબત્ત, રાજ્યમાં ચૂંટણી પ્રચારના હેતુ માટે મેદાનોની અછત હોવાથી શાળા અને કોલેજોના મેદાનોનો ઉપયોગ કરવા માટે નીચેની શરતોનું પાલન કરવાનું રહેશે.

૧: શાળા અને કોલેજના શૈક્ષણિક સમયપત્રકને કોઈપણ સંજોગોમાં અસર થવી જોઈએ નહિ.

- ૨: શાળા કોલેજોના વ્યવસ્થાપકોને તેની સામે વાંધો હોવો જોઈએ નહિ અને શાળા / કોલેજોના વ્યવસ્થાપક મંડળની અને સબ ડીવીઝનલ ઓફીસરની અગાઉથી મંજૂરી લીધી હોવી જોઈએ.
- ૩: આવી મંજૂરી વહેલા તે પહેલાંના ધોરણે આપેલી હોવી જોઈએ. કોઈપણ રાજકીય પક્ષને આ મેદાનોનો એકહથું ઉપયોગ કરવાની પરવાનગી આપવી નહિ.
- ૪: શાળા / કોલેજોના મેદાનોનો રાજકીય મીટીગ માટેની ફાળવણીમાં કોઈ ભંગને ચુંટણી આયોગ ગંભીરતાથી જોશો અને આ બાબતની જવાબદારી સબ ડીવીઝનલ ઓફીસરની રહેશે.
- ૫: રાજકીય પક્ષો અને ઉમેદવારોએ ઉપર દશવેલા ધોરણોનો ભંગ ન થાય તે માટે કાળજી અને તક્કેદારી લેવાની રહેશે. જો આ મેદાનોનો પ્રચાર માટે ઉપયોગ કરવાનો હોય તો તેને કોઈપણ નૂકશાન વગર સંબંધિત સંસ્થાને પરત સોંપવું અને જો કોઈ નૂકશાન થયું હોય તો તેના વળતર સાથે પરત સોંપવું. સંબંધિત રાજકીય પક્ષ / પક્ષો મેદાન પરત સોંપતી વખતે નૂકશાનનું વળતર ચૂકવવા માટે જવાબદાર રહેશે.

સામાન્ય આચારણ :

⇒ શું કરવું :-

- (૧) ચુંટણીની જાહેરાત પહેલાં કોઈપણ ક્ષેત્રમાં ખરેખર શરૂ કરવામાં આવેલા ચાલુ કાર્યક્રમો ચાલુ રાખી શકાશે. પૂર, અનાવૃષ્ટિ, મહામારી અને અન્ય કુદરતી આફિતોથી અસર પામેલા વિસ્તારોમાં લોકો માટે રાહત અને પુર્નઃવસવાટનાં પગલાં શરૂ કરી શકાશે અને ચાલુ રાખી શકાશે. જીવલેણ અથવા ગંભીર બિમારીવાળી વ્યક્તિઓ માટે રોકડ અનુદાન અથવા તબીબી સગવડો યોગ્ય મંજૂરીઓ સાથે ચાલુ રાખી શકાશે.
- (૨) તમામ પક્ષો / ચુંટણી લડતા ઉમેદવારો માટે ચુંટણી સભાઓ યોજવા માટે મેદાન જેવા જાહેર સ્થળો નિષ્પક્ષ રીતે ઉપલબ્ધ હોવા જોઈએ. એવી જ રીતે તમામ પક્ષો / ચુંટણી લડતા ઉમેદવારોને સમાન તક મળો તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે હેલીપેડનો ઉપયોગ પણ નિષ્પક્ષ રીતે ઉપલબ્ધ હોવો જોઈએ. અન્ય રાજકીય પક્ષો અને ઉમેદવારો અંગેના ટીકા-ટિપ્પણી, તેમની નીતિઓ, કાર્યક્રમો, ભૂતકાળનો રેકર્ડ અને કામગીરી સંબંધિત હોવાં જોઈએ. દરેક વ્યક્તિનો શાંત અને ખલેલ રહિત ગૃહ જીવનનો અધિકાર સંપૂર્ણપણે સુરક્ષિત રહેવો જોઈએ.
- (૩) સ્થાનિક પોલીસ સત્તાધિકારીઓને સૂચિત બેઠકના સ્થળ અને સમયની અને મેળવવામાં આવેલ તમામ જરૂરી મંજૂરીઓ અંગેની સંપૂર્ણ માહિતી સમયસર આપવી. સૂચિત સભાના સ્થળ ખાતે કોઈ પ્રતિબંધક અથવા નિષેધાત્મક હુકમો અમલમાં હોય તો તેનું ચૂસ્તપણે પાલન કરવું. કોઈ કિસ્સામાં અપવાદ કરવો જરૂરી જણાય તો તે માટે અગાઉથી અરજી કરવી અને તે અંગેની મંજૂરી સમયસર મેળવી લેવી. સૂચિત સભાઓ માટે, લાઉઝસ્પીકરો અથવા આવી અન્ય કોઈ સગવડોનો ઉપયોગ કરવા માટે મંજૂરી અવશ્ય મેળવવી.
- (૪) સભાઓમાં ખલેલ પહોંચાડતી અથવા અન્ય રીતે અવ્યવસ્થા ઉભી કરતી વ્યક્તિઓ સામે પગલાં લેવા માટે પોલીસની સહાય મેળવવી. કોઈપણ સરધસ શરૂ કરવાનો સમય અને સ્થળ, જ્યાંથી સરધસ પસાર થવાનું હોય તે રસ્તો તેમજ જે સ્થળે અને સમયે સરધસ સમાપ્ત થવાનું હોય તે અગાઉથી નક્કી કરવું અને તે માટે પોલીસ સત્તા તંત્ર પાસેથી અગાઉથી મંજૂરી મેળવવી. સરધસ જ્યાંથી પસાર થવાનું હોય તે સ્થળોએ કોઈ પ્રતિબંધિત હુકમ અમલમાં છે કે કેમ? તે સુનિશ્ચિત કરવું અને જો હોય તો તેનું સંપૂર્ણ પાલન કરવું. તેવી જ રીતે તમામ ટ્રાફિક નિયમો અને અન્ય નિયંત્રણોનું પણ પાલન કરવું. સામાન્યત: સરધસ પસાર થવાનો માર્ગ ટ્રાફિક માટે અવરોધરૂપ ન હોવો જોઈએ.
- (૫) શાંતિપૂર્ણ અને વ્યવસ્થિત મતદાન સુનિશ્ચિત કરવા માટે તમામ ચુંટણી અધિકારીઓને હંમેશા સહકાર આપવો. તમામ કાર્યકરોએ ઓળખકાઈ અવશ્ય સાથે રાખવાં. મતદારોને આપેલ અનધિકૃત ઓળખ

કાપલી કોરા (સફેદ) કાગળ પર હોવી જોઈએ અને તેના પર ઉમેદવારનું ચૂંટણીનું પ્રતિક, નામ અથવા પક્ષનું નામ હોવું જોઈએ નહિ. ચૂંટણી ઝૂંબેશના સમયગાળા દરમ્યાન અને ચૂંટણીના દિવસે વાહનોના ઉપયોગ ઉપરના પ્રતિબંધનું પૂરેપૂરુ પાલન કરવું.

(૬) મતદારો, ઉમેદવારો અને તેમના ચૂંટણી / મતદાન એજન્ટ સિવાય, રાજ્ય ચૂંટણી આયોગનો અથવા જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારીનો ખાસ માન્ય અધિકૃતિ પત્ર ધરાવતી બ્યક્ટિતઓ જ મતદાન મથકમાં પ્રવેશ કરી શકશે. ઉચ્ચ પદ ધરાવતા પદાધિકારીઓને (દા.ત. મુખ્યમંત્રી, મંત્રી, સંસદસભ્ય અથવા ધારાસભ્ય) વિગેરેને પણ આ શરતમાંથી મુક્તિ મળતી નથી. ચૂંટણીની આચાર સંહિતા સંબંધી કોઈપણ ફરિયાદ અથવા મુશ્કેલી હોય તો રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ/ ચૂંટણી અધિકારી / જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારી / રાજ્ય ચૂંટણી આયોગનિયુક્ત કરેલા નિરીક્ષકના ધ્યાન ઉપર લાવવી. ચૂંટણીના જુદા જુદા પાસા સંબંધી તમામ બાબતોમાં ચૂંટણી અધિકારી અને જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારીએ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગના આદેશો / હુકમો સૂચનાઓનું પાલન કરવું. તમે જે તે મતદાર વિભાગ / વોર્ડના, મતદાર અથવા ઉમેદવાર અથવા ચૂંટણી એજન્ટ ન હોય તો ચૂંટણી ઝૂંબેશનો સમયગાળો પૂર્ણ થયા પછી તે મતદાર વિભાગ / વોર્ડ છોડી દેવો.

(૭) લાઉંડ સ્પીકરના ઉપયોગ બાબત :-

(૧) કોઈ જાહેર સભા માટે, સરઘસ માટે, સામાન્ય પ્રચાર માટે ફરતા વાહનો અથવા અન્યથા ઉપયોગમાં લેવાતા વાહનો ઉપર લાઉંડ સ્પીકરના ઉપયોગ માટે સંબંધિતોએ રાજ્ય સરકારના સક્ષમ સત્તાધિકારીઓને ચૂંટણી અધિકારીની પૂર્વમંજૂરી મેળવવાની રહેશે. સક્ષમ સત્તાધિકારીની લેખિત પરવાનગી વગર જે વાહન લાઉંડ સ્પીકરનો ઉપયોગ કરતા જણાશે તો તે વાહન વિગેરે જૂદી કરવાની કાર્યવાહી સક્ષમ સત્તાધિકારીઓ દ્વારા કરવામાં આવશે. તદઉપરાંત લાઉંડ સ્પીકરના ઉપયોગ વખતે જાહેર પર્યાવરણ અને શાંતીનો ભંગ ન થાય તે જોવાનું રહેશે.

(૨) ચૂંટણીની જાહેરાતની તારીખથી શરૂ થતી અને ચૂંટણીના પરિણામની તારીખે પુરી થતી સમગ્ર પ્રક્રિયા દરમ્યાન ચૂંટણીના કાર્યના હેતુ માટે કોઈપણ પ્રકારના ગમે તે વાહન ઉપર ફીટ કરેલ લાઉંડ સ્પીકરનો ઉપયોગ કરવાની પરવાનગી સવારના ૮-૦૦ કલાકથી રાત્રીના ૧૦-૦૦ કલાકની વચ્ચે જ આપવામાં આવશે. આ સિવાયના સમયગાળાની લાઉંડ સ્પીકરની પરવાનગી આપવી નહિ. સ્થાનિક કાયદા અને વિસ્તારની જરૂરીયાતના સ્થાનિક ઘ્યાલ અને મોસમની સ્થિતિ, ઉત્સવ, પ્રસંગ, પરીક્ષા સમય ખાસ કરીને વિદ્યાર્થીઓ, વૃદ્ધો, બીમાર અને અશક્ત બ્યક્ટિતાની શાંતિ અને સ્વસ્થતામાં ખલેલ પહોંચે નહિ વિગેરે બાબતોને આધીન રહેશે. કોઈપણ મતદાર વિસ્તારમાં ચૂંટણી પૂર્ણ થવાના ઠરાવેલ કલાકો સહિત પુરી થતી ૪૮ કલાકની મુદ્દત દરમ્યાન પ્રચાર કરવા પર પ્રતિબંધ છે. તેથી તેમાં કોઈ ચૂક ન થાય કે તેનો ભંગ ન થાય તે જોવાનું રહેશે.

(૮) મિલકતોનો બગાડ થતો અટકાવવા બાબત :-

કોઈપણ રાજકીય પક્ષો કે ઉમેદવારોએ, કાર્યકરોએ, સર્મર્થકો દ્વારા ધ્વજ, આધારદંડ, બેનર્સ, નોટિસ લગાવવા, સુત્રો લખવા માટે કોઈ જાહેર મકાન, જમીન, ખાનગી મકાન, દિવાલ, હાઇવે અથવા બે માર્ગો કોસ થતા હોય ત્યાં દિશાસ્યુક સાઈનબોર્ડ, હાઇવે પરના માઈલ સ્ટોન, રેલ્વે કોસીંગ પાસે ચેતવણીના બોર્ડ, રેલ્વે-બસ સ્ટેશન પ્લેટફોર્મના નામ, વોર્ડ અગર જનતાની સગવડ માટે પ્રદર્શિત કરેલ કોઈ નોટિસ બોર્ડ વિગેરે જાહેર અથવા ખાનગી મિલકતોનો બગાડ કરવાનો રહેશે નહિ. જાહેર / ખાનગી માલિકીની મિલકતો ઉપર સંબંધિતોની પરવાનગી વગર માલ-મિલકતનો બગાડ કરી શકશે નહિ. પરવાનગી અપાયેલ દિવાલો, મકાનોનેમૂળ સ્થિતિમાં લાવવાની જવાબદારી સંબંધિત

રાજકીય પક્ષ – ઉમેદવારની રહેશે. માલ મિલકત પર ચૂંટણી વિષયક લખાણ દૂર કરવાનો ખર્ચ સંબંધિત પક્ષો, ઉમેદવારો પાસેથી રાજ્ય સરકારે વસુલ કરવાનો રહેશે. માલ મિલકત વિરુદ્ધ થવાનું અટકાવવા માટે કોઈ ખાસ કાયદો લાગુ પાડવામાં આવેલ ન હોય ત્યારે જનરલ લો હેઠળ દા.ત. ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમો—૪૨૫, ૪૨૬, ૪૨૭, ૪૩૩ વિગેરે હેઠળ અને ફોજદારી કાર્યરીતી અધિનિયમ—૧૯૭૩ ની કલમ—૧૩૩ હેઠળ દંડનીય પગલા સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા લઈ શકશે.

(૮) ચોપાનિયા ભીતચિત્રો, પોસ્ટર્સ, કટ આઉટ, હોડીઝસ, બેનર્સ છાપવા / લગાવવા પર નિયંત્રણ :-

૧: રાજ્ય ચૂંટણી આયોગના આદેશ ક્રમાંક રાચ્યપ—ચટણ—ચખમ—સ્થા.સ્વ.—૬—૧૨૦૦૮—૬, તા. ૧૬—૧—૨૦૦૮ થી સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓની ચૂંટણીઓમાં ચૂંટણી લક્તા ઉમેદવારોએ જે તે ચૂંટણી માટે કરવાના થતા ખર્ચની મર્યાદા નક્કી કરેલ છે. આ મર્યાદાઓ ધ્યાનમાં રાખી કોઈપણ ઉમેદવાર ચૂંટણી માટે ગમે તેટલી રકમ અનઅધિકૃત રીતે ખર્ચ કરી શકશે નહિ. આ બાબતનો ચૂંટણી લક્તા ઉમેદવારોએ અને જે તે રાજકીય પક્ષોએ અમલ કરવાનો રહેશે. ચૂંટણી દરમાન રાજકીય પક્ષો અને ઉમેદવારો દ્વારા વિશાળ કટઆઉટ, જાહેરાતના પાટીયા, બેનર્સ વિગેરે કોઈપણ જાહેર સ્થળે મુકવા નહિ. આવા કટઆઉટ, બેનર્સ લગાવવા માટે જાહેર સ્થળો, ખાનગી માલીકીની મિલકતો માટે સક્ષમ સત્તાધિકારીની મંજૂરી મેળવવાની રહેશે.

- હોડીઝસની સાઈઝ ૧૫ ફુટ X ૮ ફુટ થી વધારે હોવી જોઈએ નહિ.
- કટઆઉટની ઉંચાઈ ૮ ફુટથી વધવી જોઈએ નહિ.
- કટઆઉટ, જાહેરાત પાટીયા, બેનર્સ વિગેરે કોઈ સ્થળે મુકતા પહેલા તે અંગેની જાણ શહેર / જિલ્લા ભૂનિસિપલ / જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારી અને કલેક્ટરશ્રીને તેમજ પોલિસ કમિશનર / જિલ્લા પોલિસ અધિકારીને કરવાની રહેશે.

આ અંગેનો ખર્ચ જે વિસ્તારમાં હોડીઝસ, કટઆઉટ વિગેરે મૂકેલ હોય તે વિસ્તારના ઉમેદવારના ચૂંટણી ખર્ચના હિસાબોમાં યોગ્ય જગ્યાએ દર્શાવવાનો રહેશે.

કોઈપણ રાજકીય પક્ષે અથવા કોઈ અન્ય એસોસીએશન સંસ્થાએ કે વ્યક્તિએ ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ—૧૭૧ અન્વયે વૈધાનિક અથવા આદેશાત્મક રીતે ફરમાવેલ હોય તે પ્રમાણે જે ઉમેદવારની ચૂંટણી સદરહુ કટઆઉટ, હોડીઝસ વિગેરેથી પ્રોત્સાહિત અથવા ઉપલબ્ધ્ય બનાવવા ધાર્યુ હોય તે ઉમેદવારના સામાન્ય અથવા ખાસ અધિકારપત્ર વિના કોઈ કટઆઉટ, હોડીઝસ, ભીતચિત્ર, ધ્વજ, બેનર્સ, વર્તમાનપત્રિય જાહેરાત વિગેરે પ્રસ્થાપિત કરવા નહિ. સૂચિત જગ્યા પર આવા કટઆઉટ, હોડીઝસ વિગેરે પ્રસ્થાપિત કરવાથી આમ જનતાની સુરક્ષા અને સલામતી તેમજ ટ્રાફિક વિગેરેને અડચણરૂપ, બીજા જોખમ ઉભા થતા નથી તેની સક્ષમ સત્તાધિકારીઓની પરવાનગી મેળવવાની રહેશે અને સંબંધિતોએ તેની કાળજી રાખવાની રહેશે.

રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ સ્વરાજ્યના એકમોની ચૂંટણી જાહેર કરે કે તરત જ જિલ્લા મેજીસ્ટ્રેટે ચૂંટણીની આવી જાહેરાતના સાત દિવસની અંદર જિલ્લાના તમામ છાપખાનાને લખી જણાવવુ. જેમાં તેમણે કોઈ ચૂંટણીના ચોપાનિયા, ભીતચિત્રો, પોસ્ટર્સ, કટ આઉટ, બેનર્સ વિગેરેના છાપવામાં મુદ્દક અને પ્રસિદ્ધકર્તાનું નામ અને સરનામુ તેમજ તેમણે છાપેલ બીજુ લખાણ પ્રિન્ટ લાઈનમાં સ્પષ્ટ જણાવવા સૂચના આપવી.

- ૨: છાપકામની કોઈપણ બાબત જે ગેરકાયદે અપરાધ પૂર્વગ્રહ ઉભો કરતા અથવા ધર્મ, જાતિ, જ્ઞાતિ, સમાજ અથવા ભાષા અથવા સામાવાળાના ચારિત્ર પર જીવલેણ હુમલા જેવી વાંધાજનક બાબતો હોવી જોઈએ નહિ.
- ૩: છાપકામ કરેલ વિગતો સંબંધિત શહેર / જિલ્લા ખૂનિસિપલ / જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારી અને કલેક્ટરશ્રીને અચૂક મોકલવાની રહેશે. છાપકામની વિગતોની જિલ્લા મેજીસ્ટ્રેટ દ્વારા જરૂરી ચકાસણી કરવાની રહેશે. કોઈપણ ચૂંટણીની બાબતો છાપવાનું હાથ પર લેતાં પહેલાં છાપનારે છપાવનાર પાસેથી નિયત કરેલ નમુના મુજબનું એકરારનામુ મેળવવાનું રહેશે. એકરારનામામાં છપાવનારની સહી, બે અંગતરીતે ઓળખતા હોય તેવા સાક્ષીઓએ પ્રમાણિત કરવી.
- ૪: છાપકાપની કોઈપણ બાબતમાં ઉપરોક્ત સૂચનાઓનું ઉલ્લંઘન ન થાય તેની ખાસ તકેદારી રાખવાની રહેશે અને ઉલ્લંઘન કરનારાઓ સામે જિલ્લા મેજીસ્ટ્રેટ દ્વારા કાયદાકીય કાનુની કાર્યવાહી કરી શિક્ષાત્મક કાર્યવાહી હાથ ધરી શકશે.

(૧૦) મતદાન મથકની આજુબાજુના પ્રતિબંધિત વિસ્તારમાં કાયદો – વ્યવસ્થા જાળવવા સહયોગ આપવા અંગે :–

સ્વરાજ્યના એકમોની ચૂંટણીમાં ઉમેદવારો તેઓના કાર્યકરો દ્વારા મતદાન મથક નજીક મતદાન મંડપ ઉભા કરતી વખતે કાયદો – વ્યવસ્થા જાળવવા નીચેની બાબતોનું ખાસ ધ્યાન રાખવું જોઈશે.

- મતદાન મથકની ૨૦૦ મીટરની અંતર સુધીમાં કોઈપણ મંડપ બાંધવો નહિ અને એકજ મંડપ બાંધી શકશે અને તેમાં એક ટેબલ અને બે ખુરશી જ રાખી શકશે. તડકાથી / વરસાદથી રક્ષણ માટે છત્રી અથવા તાકપત્રીનો ટુકડો માથાના ભાગે રાખી શકશે પરંતુ મંડપની ફરતે કંતાન કે પછી પછેડી જેવી આડશ લગાવી શકશે નહિ.
- આવા મંડપ બાંધવા માંગતા ઉમેદવારે જગ્યા અંગે સ્થાનિક સત્તામંડળની લેખિત પરવાનગી મેળવવી અને સંબંધિત ચૂંટણી અધિકારીશ્રીઓને જાણ કરવી જોઈશે.
- મતદારોને જે સ્લીપ આપવામાં આવે તેમાં ઉમેદવારનું નામ / ચિન્હ પ્રતિક અથવા રાજકીય પક્ષનું નામ લખેલું હોવું જોઈએ નહિ.
- મતદાન કરીને આવેલ મતદારને મંડપમાં ભેગા / એકત્ર થવાનીધૂટ આપવી નહિ.
- મંડપમાં મતદાન મથકમાં મતદાનની પ્રક્રિયામાં અડચણા (હરકત) ઉભી ન થાય તેની તકેદારી રાખવી. મતદાર કોઈપણ ઉમેદવારના મંડપમાં સ્લીપ લેવા જઈ શકશે તેમ કરતા કોઈપણ પ્રકારે કોઈ દ્વારા તેને અટકાવી શકશે નહિ. મંડપમાંના કાર્યકરો સુમેળભર્યા વાતાવરણમાં જ કાર્યવાહી કરી શકશે.
- કાયદો – વ્યવસ્થા જાળવવામાં હરકત થશે તો મંડપ દૂર કરવાની કાર્યવાહી સક્ષમ સત્તાધારી કરી શકશે.

(૧૧) ચૂંટણી ખર્ચ બાબત :-

ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોએ ચૂંટણી ખર્ચની મર્યાદા જાળવવા રાજ્ય ચૂંટણી આયોગના આદેશ ક્રમાંક રાયપ—ચટણ—ચખમ—સ્થા.સ્વ.—૬—૧૨૦૦૮—૫, તા.૧૬—૧—૨૦૦૮ માં આપવામાં આવેલી સૂચનાઓ મુજબ અમલ કરવાનો રહેશે. તેમજ નિયમાનુસાર ચૂંટણી અંગેના ખર્ચના પોતાના હિસાબો સક્ષમ અધિકારી સમક્ષ સમય મર્યાદામાં રજૂ કરવા.

(૧૨) રાષ્ટ્રીયપર્વની ઉજવણી કરવા અંગે :-

આદર્શ આચારસંહિતાના સમયગાળા દરમાન આવતા રાષ્ટ્રીયપર્વની ઉજવણીમાં ભારત સરકારના / રાજ્ય સરકારના મંત્રીઓ, પદાધિકારીઓ નીચેની શરતોએ રાષ્ટ્રીયપર્વની ઉજવણીમાં ભાગ લઈ શકશે.

૧. માનનીય મંત્રીશ્રીઓ, પદાધિકારીઓ તેમના વક્તવ્યમાં સરકારની કામગીરી, પક્ષની કામગીરી, ઉપલબ્ધીઓ તેમજ સિદ્ધિઓનો સમાવેશ કરી શકશે નહીં. તેમનું વક્તવ્ય રાષ્ટ્રીયપર્વની ઉજવણીના વિષયપૂરતું સિમિત રહેશે.
૨. માનનીય મંત્રીશ્રીઓ, પદાધિકારીઓ તેમના વક્તવ્યમાં સરકારી કાર્યક્રમો, સિદ્ધિઓ, જાહેરાતો કે ભવિષ્યમાટેના આયોજનો કે વચ્ચનોનો સમાવેશ ન થાય તે જોવાનું રહેશે.
૩. રાષ્ટ્રીયપર્વની ઉજવણીમાં કોઈ રાજકીયપક્ષના પ્રતિક, મંત્રીશ્રીઓ/પદાધિકારીઓના ફોટોગ્રાફસ, ઉચ્ચારણો, સુત્રો, બેનર્સનો ઉપયોગ ન થાય તે જોવાનું રહેશે.
૪. આ ઉજવણી દરમાન ચૂંટણી આદર્શ આચારસંહિતાનો ભંગ ન થાય, મતદારો પ્રભાવિત થાય તે પ્રકારની કોઈ બાબત ન બને તે જોવાની જવાબદારી જિલ્લા વહીવટીતંત્રની રહેશે.
૫. જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારીશ્રી/સંબંધિક ચૂંટણી અધિકારીશ્રીએ સમગ્ર કાર્યક્રમની વીડિયોગ્રાફી કરવાની રહેશે.

[૨] કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાળવણી અંગે સંબંધિતોએ અમલ કરવાની આદર્શ આચાર સંહિતા

કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાળવણી અંગે

સ્વરાજ્યના એકમોની તમામ સ્તરની ચૂંટણીઓ શાંતિપૂર્ણ રીતે મુક્ત અને ન્યાયપૂર્ણ વાતાવરણમાં યોજાય તેમજ મતદારો નિર્ભયતાથી મતદાન કરી શકે તે માટે કાયદો અને વ્યવસ્થાની યોગ્ય રીતે જાળવણી પોલીસ વિભાગ દ્વારા થાય તે ઘણું જ અગત્યનું છે. ઉપરાંત કાયદો અને વ્યવસ્થાની ગેરહાજરીને લીધે ચૂંટણીનું વાતાવરણ દૃષ્ટિ થવા પણ સંભવ છે. આ માટે પોલીસ વિભાગ દ્વારા નીચેની બાબતો અંગે પુરતી કાળજી અને તકેદારી રાખવી જરૂરી છે.

- ૧— શાંતિપૂર્ણ મુક્ત અને ન્યાયી મતદાનના સંચાલન માટે નિવારક પગલાંના ભાગરૂપે, કાયદો અને વ્યવસ્થાની પરિસ્થિતિ જળવાઈ રહે તે માટે, ચૂંટણી જાહેરાતની તારીખથી મતદાન પૂર્ણ થાય ત્યાં સુધીના સમયગાળા માટે ભુતકાલીન ગુનેગારો, રીઢા ગુનેગારો, અસામાજીક તત્વો વિગેરે ઈસમોને નિવારક અટકાયતમાં રાખેલ હોય તેમને પેરોલ પર છોડવા નહિ. ભાગેકુ ગુનેગારોની યાદી તૈયાર કરવાની રહેશે. હથિયારો, સ્ફોટક સામગ્રીની દુકાનોના લાયસન્સની ૧૦૦ % ઝીણવટભરી તપાસ સક્ષમ અધિકારી દ્વારા કરવી જોઈશે. વગર લાયસન્સના હથિયારો મળે તો કડક કાર્યવાહી કરવી. ગેરકાયદેસર દારૂ તૈયાર કરનાર ફેકટરીઓ, ગેરકાયદેસર દારૂ વેચનારાઓ ઉપર સક્ષમ અધિકારીઓએ ચાંપતી નજર રાખવી અને આવી પ્રવૃત્તિ નિવારવા માટે કડક પગલાં લેવા.

- ૨- સ્થાયી પ્રચલિત કાયદા, રિવાજ અને રસમના આધારે જે કોમ (સમાજ) હથિયારો પ્રદર્શિત કરવા હક્કદાર હોય તેમને આ પ્રતિબંધ લાગુ પડશે નહિ, તેમ છતાં કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાળવણી અને શાંતિપૂર્ણ ચૂંટણી સંચાલનમાં હિંસાના અને ઘમકી આપવાના ઉપયોગ થયાનું જણાય તો આવી કોઈપણ વ્યક્તિના હથિયાર જપ્ત કરવામાં જિલ્લા સત્તાવાળાઓને કોઈ બાધ આવશે નહિ.

ફોજદારી કાર્યરીતિ અધિનિયમ ૧૯૭૩ ની કલમ-૧૪૪ હેઠળના પ્રતિબંધાત્મક હુકમો ચૂંટણી જાહેર થાય કે તુરત જ લાયસન્સવાળા શસ્ત્રોની હેરાફેરીની મનાઈ છે, તે રીતે બહાર પાડવા. પોલિસ મહાનિર્દેશક, ગુજરાત રાજ્યના મત મુજબ કોઈ વ્યક્તિને જાત માટે / મિલકત માટે ખરેખર ઘમકી મળી હોય તો તેને પોલિસ દ્વારા જરૂરી સલામતી પુરી પાડવી જોઈશે. તદઉપરાંત કોઈ અનિયન્ત્રિત તત્ત્વો અથવા શસ્ત્રો અને સ્ફોટક સામગ્રીની બહારથી અંદર દાણચોરી કરવામાં આવી રહી નથી તેની ખાતરી કરવા મતદાનની તારીખથી ગ્રાણ હિવસ અગાઉ વાહનોનું કડક ચેકીંગ કરીને તકેદારી રાખવાની રહેશે અને જો કોઈ ગુનેગાર પકડાઈ ત્યારે તેના શસ્ત્રો અને સ્ફોટક સામગ્રી તેમજ વાહનો જપ્ત કરી લેવા.

સ્વરાજ્યના એકમોની ચૂંટણી દરખ્યાન આવી ચૂંટણીઓ વિષયક અગાઉ ગુના જેવા કે, બુથ કબજે કરવા, ગૂનાહિત ધાકધમકી, બીજાનો સ્વાંગ રચવો વિગેરેમાં સંકોવાયેલ જણાતી વ્યક્તિઓની યાદી તૈયાર કરવી અને હવે પછીની ચૂંટણીઓમાં આવા પ્રકારના બનાવો ન બને તેની યોગ્ય તકેદારી રાખવી. દરેક મતદાર વિભાગમાં આવેલા દરેક પોલિસ સ્ટેશનોમાં જેની બજવણી ન થઈ હોય તેવા તમામ વોરંટોની બજવણી – નિકાલ માટે ખાસ કાર્યવાહી શરૂ કરવી અને કોઈ વોરંટની બજવણી થઈ શકી ન હોય તો તે માટે પોલિસ તંત્રથે ખાસ તકેદારી રાખી કોઈ અનિયન્ત્રિત બનાવ ન બને તેની કાળજી રાખવી.

સ્વરાજ્યના એકમોની ચૂંટણીઓની જાહેરાત થાય એટલે, હથિયાર લાયસન્સ ધરાવતી કોઈપણ વ્યક્તિઓને, જે તે લાયસન્સના પોતાના હથિયારો જિલ્લા સત્તાવાળાઓ પાસે જમા કરવા પોલિસ તંત્રથે ફરમાવવું જોઈશે. આવા હથિયારો / સ્ફોટક પદાર્થો સલામત રીતે કસ્ટડીમાં રાખવાની વ્યવસ્થા જિલ્લા સત્તાવાળાઓને કરવી. હથિયાર જમા કરાવનાર લાયસન્સ ધારકોને યોગ્ય રસીદ આપવી અને ચૂંટણી પરિણામ જાહેર થયા પછી આવા હથિયારો પરત કરવાના રહેશે. ફોજદારી કાર્યરીતિ અધિનિયમ-૧૯૭૩ ની કલમ-૧૪૪ હેઠળ લાયસન્સવાળા હથિયાર લાવવા-લઈ જવા પર પ્રતિબંધ મૂકતા હુકમો કરવા અને ચૂંટણી પરિણામ જાહેર થાય ત્યાં સુધી અમલમાં રહે તેની કાળજી રાખવી.

૩- સંવેદનશીલ – અતિ સંવેદનશીલ વિસ્તારો – પેટ્રોલીંગ :-

સંવેદનશીલ અને અતિસંવેદનશીલ વિસ્તારોની યાદી તૈયાર કરી, આવા વિસ્તારોમાં અનિષ્ટ અને ભ્રષ્ટ આચરણ ન થાય, બુથ કબજે લેવાના પ્રયત્નો ન થાય, મતદારો પર ધાક ઘમકી અને અન્યનો સ્વાંગ રચવો (પરદૃપ ધારણ) હિંસાખોરી વિગેરે સામે સુરક્ષિત કવચ આપવાની વ્યવસ્થા કરવી જોઈશે. આવા વિસ્તારોમાં ખાસ કરીને રાજકીય પક્ષો ઉમેદવારોએ કરેલ ખાસ ફરીયાદ હરિઝાઈનો પ્રકાર, (ઉમેદવારનો રાજકીય દરજા) રાજકીય સ્પર્ધા, અનુસૂચિત જાતિ, અનુસૂચિત આદિજાતિના મતદારોની સંખ્યા નામચીન ગુનેગાર વ્યક્તિઓ અને ભાગેહુઓની સંખ્યા, મતદાર વિસ્તારનો પૂર્વ ઇતિહાસ વિગેરે બાબતો લક્ષ્યમાં લઈ સંવેદનશીલ / અતિસંવેદનશીલ મતદાન મથકો નક્કી કરી નિવારક પગલાં લેવા કાર્યવાહી કરવાની રહેશે. જાહેરનામું બહાર પડે તેના અઠવાડીયામાં આવી યાદી ચૂંટણી આયોગને મોકલવાની રહેશે.

આ ઉપરાંત પોલિસ તંત્ર દ્વારા સ્વરાજ્યના એકમોની ચૂંટણી સમયે કાયદો અને વ્યવસ્થા જળવાઈ રહે તે માટે ખાસ કાળજી રાખવાની રહેશે અને પોલિસ તંત્ર દ્વારા જે તે મતદાન ક્ષેત્રમાં સઘન પેટ્રોલીંગની વ્યવસ્થા રાખવી જોઈશે. તદઉપરાંત સ્વરાજ્યના એકમોની ચૂંટણીની જાહેરાતની તારીખથી પરિણામ જાહેર થાય ત્યાં સુધીના સમય દરખ્યાન કાયદો અને વ્યવસ્થા જળવવા માટે પોલિસ તંત્ર દ્વારા

કરવામાં આવેલ કાર્યવાહીનો દૈનિક અહેવાલ શહેર / જિલ્લા મ્યુનિસિપલ / જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારી અને કલેક્ટરશ્રીઓને તેમજ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગને પણ મોકલવાનો રહેશે.

આ ઉપરાંત સંબંધિત પોલીસ અધિકારીશ્રીઓએ જે તે મતદાન ક્ષેત્રમાં સધન પેટ્રોલીગની વ્યવસ્થા રાખવી જોઈશે.

[૩] સરકારશ્રીના જૂદાજૂદા વિભાગો તેમજ વહીવટી તંત્ર દ્વારા અમલ કરવાની આદર્શ આચાર સંસ્કૃતા

૧: ચૂંટણી અધિકારીઓનો તાલીમ કાર્યક્રમ વિગેરે :-

- ૧: ચૂંટણી પ્રક્રિયાનું સરળ સંચાલન સંપન્ન કરવા ચૂંટણી સાથે સંકળાયેલ અધિકારીઓ / કર્મચારીઓ સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓના ચૂંટણીલક્ષી પ્રવર્તમાન કાયદા / નિયમો તથા ચૂંટણી આયોગની વખતોવખતની અપાયેલ સૂચનાઓથી વાકેફ હોવા જરૂરી છે. તે માટે જિલ્લા વહીવટી તંત્ર દ્વારા સ્થાનિકે સમયાંતરે તાલીમનું આપોજન કરવું જોઈશે.
- ૨: કલેક્ટરશ્રીઓ દ્વારા સંબંધિત ચૂંટણી અધિકારીશ્રીઓની મીટિંગ બોલાવી ચૂંટણીમાં ફરજ પરના અધિકારીશ્રી / કર્મચારીઓને ચૂંટણી કામગીરી માટે સભાન થાય તે પ્રમાણે ઓછામાં ઓછી બે વાર તાલીમ આપવા આપોજન ગોઠવવા જણાવવાનું રહેશે અને નિરીક્ષણ પણ કરવાનું રહેશે.

સ્વરાજ્યના એકમોની ચૂંટણીઓમાં મતદાન મથકે, મત ગણતરી કેન્દ્રમાં, મતપત્રો / મતપેટી અગર વિજાશું મતદાન યંત્રો (EVM) સુરક્ષિત જાળવી રાખવા ઉભા કરેલ સ્ટ્રોગરૂમ ઉપર ચુસ્ત પોલિસ બંદોબસ્ત માટે વ્યવસ્થા કરવાની રહેશે અને આ સ્થળોએ કાયદો અને વ્યવસ્થા જળવાઈ રહે તે માટે સંબંધિતોને તે અંગેની તાલીમ પણ આપવાની રહેશે.

સ્વરાજ્યના એકમોની ચૂંટણીઓમાં મતદાન મથકે તથા મતગણતરી સ્થળોએ મીડીયા પ્રતિનિધિઓના પ્રવેશ અંગે રાજ્ય ચૂંટણી આયોગની વખતોવખતની અપાયેલ સૂચનાઓ મુજબ અમલ કરવાનો રહેશે.

- ૩: મતપત્રો / મતપેટી દ્વારા ચૂંટણી યોજવામાં આવે અગર વિજાશું મતદાન યંત્રના ઉપયોગથી ચૂંટણી યોજવાના પ્રસંગે વિજાશું મતદાન યંત્રના નિર્દર્શન માટે પણ તાલીમની વ્યવસ્થા કરવાની રહેશે.

૨: ચૂંટણી સાથે સંકળાયેલા અધિકારીશ્રીઓ / કર્મચારીઓને સ્થાનિક બેઠકોમાં હાજર રહેવામાંથી મુક્તિ અંગે :-

જિલ્લા / તાલુકા કક્ષામાં જિલ્લા વહીવટીતંત્ર દ્વારા જમીન સંપાદન અધિનિયમ બાબતમાં પ્રગતિની સમીક્ષા બેઠક, જિલ્લા સંકલન સમિતિની બેઠક, જિલ્લા ફરીયાદ નિવારણ સમિતિ, મહેસુલી અધિકારીશ્રીઓની બેઠકો વિગેરેમાં ચૂંટણી સાથે સંકળાયેલા અધિકારીશ્રીઓ / કર્મચારીશ્રીઓને ચૂંટણીના સમયગાળામાં આવી બેઠકોમાં હાજર રહેવામાંથી મુક્તિ આપવાની રહેશે.

- ૩: સ્વરાજ્યના એકમોની ચૂંટણીઓમાં મહિલા મતદારો માટે મથદાન મથકમાં ખાસ સુવિધાઓ :-

ભારતના સંવિધાનના અનુયથે ઉર્ફ ની જોગવાઈ તળે પુષ્ટ વયના મતાધિકાર ના સિધ્યાંતને ધર્મ, જાતિ, જ્ઞાતિ અથવા પંથના કારણાસર કોઈ બેદભાવ નથી. ચૂંટણીઓમાં પુરુષ મતદારોના જેટલો જ મહિલા મતદારોને મતાધિકાર છે, તેમ છતાં ચૂંટણીઓમાં પુરુષ મતદારોની સરખામણીએ મહિલા મતદારોએ ઓછી ટકાવારીમાં મતદાન કર્યું હોય છે. મહિલા મતદારો ચૂંટણી મતદાનમાં સંપૂર્ણપણે ભાગ લે તે માટે તંત્રએ કાળજી રાખવી જોઈશે.

કેટલિક ચોકક્સ કોમની મહિલાઓમાં પ્રવર્તમાન સામાજીક તથા ધાર્મિક નિષેધો, પરદાનશીન મહિલાઓ, લાજ કાઢવી, રીતરિવાજો, મલાજો રાખવો વિગેરે બાબતોને લક્ષમાં રાખી જ્યાં મહિલા મતદારોની સંખ્યા વધુ હોય તો નિયમોનુસાર શક્ય હોય તો અલગ મતદાન મથકની વ્યવસ્થા કરવી. મતદાન મથકોએ મહિલાઓની અલગ લાઈન કરવી જોઈશે. મતદાન મથકોએ એક મહિલા મતદાન અધિકારી હોવા જોઈશે. કાયદો અને વ્યવસ્થા જળવાઈ રહેતે માટે મતદાન મથકોએ પોલીસ બંદોબસ્ત જાળવવાના પ્રસંગે શક્ય હોય તો મહિલા પોલીસ કર્મચારી હોવા જોઈશે.

- ૪: સ્વરાજ્યના એકમોની ચૂંટણીઓમાં ઓછી ઉમરની વ્યક્તિઓનું મતદાન અટકાવવા પગલાં :-

સ્વરાજ્યના એકમોની મતદાર યાદીઓ આયોગે મુકરર કરેલ અધિકારીશ્રીઓ દ્વારા તૈયાર કરી પ્રસિધ્ય કરવામાં આવે છે એટલે લાયકાત ધરાવતાથી ઓછી ઉમરની વ્યક્તિઓના મતદાન અંગેની સંભાવના નથી તેમ છતાં મતદાનના સમયે પ્રમુખ અધિકારીશ્રીને જણાઈ આવે કે, મતદાર ઓછી ઉમરનો છે તો તેવા મતદાર પાસેથી તેની સાચી ઉમરનું જરૂરી એકરારનામું તેને મત આપવા દેતાં પહેલાં મેળવી લેવું પડશે.

આ બાબતને પ્રમુખ અધિકારીશ્રીઓના તાલીમ વગ્ભાં મહત્વ આપવું જોઈશે. ચૂંટણીની સમાપ્તિ પછી શંકાસ્પદ ઉમરવાળા મતદારો પાસેથી સંપ્રાપ્ત એકરારનામાની નકલો અને વિગતો શહેર / જિલ્લા ભૂનિસિપલ / જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારી અને કલેક્ટરશ્રીઓને મોકલી આપવી અને આવી રજુઆતો તપાસ માટે જે તે મતદાર નોંધણી અધિકારીને મોકલી આપવી જોઈશે અને તપાસ કરતાં એવું માલુમ પડે કે, નોંધણીની છેલ્લી તારીખે મતદાર તરીકે નામ દાખલ કરાવવાની જે જે મતદાર પાત્રતા ધરાવતા ન હતા. તો સદરહું નામ રદ કરવા નિયમોનુસાર કાર્યરીતિ અનુસર્યા પછી જે તે મતદાર નોંધણી અધિકારી આવા કેસોમાં ફોજદારી કાર્યવાહી પણ શરૂ કરાવી શકે છે.

- ૫: સ્વરાજ્યના એકમોની ચૂંટણી માટે વાહનોનું સંપાદન / અકસ્માત પ્રસંગે વળતરની ચૂકવણી / વીમાદારની જવાબદારી :-

ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ-૧૯૮૮ ની કલમ-૪૪, ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ અને મુંબઈ પ્રોવિન્શયલ ભૂનિસિપલ કોર્પોરેશન (ચૂંટણી સંચાલન) નિયમો, ૧૯૮૪ ના નિયમ-૮૦ માં ચૂંટણીઓ માટે વાહન સંપાદન અને વળતરની ચૂકવણી માટે જોગવાઈ કરેલ છે. વાહનોના સંપાદનની મદદ દરમ્યાન અકસ્માત ગુમ થવા કે નુકશાનની બાબત માટે વળતરની કોઈ જોગવાઈ નથી.

ભારત સરકારના કાયદા અને ન્યાય મંત્રાલયના પત્ર નં. એફ. ૭ (૧૪) ૮૪- કાયદા-૨ તા. ૩૦/૧૧/૧૯૮૪ માં બહાર પાડેલ સૂચનાઓ મુજબ કાર્યવાહી કરવાની રહેશે. વાહન સંપાદન કરતી વખતે જે તે વાહનોનો સક્ષમ કંપની પાસેથી વીમો મેળવ્યા બાબતની જરૂરી મેળવ્યા પછી

સંપાદન કરાયેલ વાહનનો ઉપયોગ કરવો જેથી અક્સમાતથી ઉભી થતી જવાબદારીમાંથી બચી શકાય. આ સુચનાઓ લાગતા વળગતા અધિકારીશ્રીઓને આપવાની રહેશે.

૬: મતદાન દરમ્યાન મતદાન અધિકારી / કર્મચારીગણને ન્યુનતમ સુવિધાઓ :—

નામદાર હાઈકોર્ટ, આંગ્રેજેશના ૧૯૮૬ ની અરજી નં. ૭૫૫૮ માંના છુકમમાં દર્શાવ્યા મુજબ સગર્ભી અવસ્થાની, પ્રસુતિની રજા પર હોય, કોઈ કામગીરી માટે સ્વસ્થ નથી તેવી તબીબી સલાહ પર હોય અને નવજાત શિશુને સ્તનપાન કરાવતી મહિલાઓને શક્ય હોય તાં સુધી ચૂંટણી ફરજ માટે મુક્તિ અપાશે. જો આવી મહિલાઓને ફરજ પર બોલાવવાની થાય તો તેવી મહિલાઓ માટે રહેઠાણ, કુદરતી હાજત, તબીબી સારવાર વિગેરે વ્યવસ્થા જળવાઈ રહે તે માટે પ્રબંધ કરવાનો રહેશે.

૭: મતગણતરીના સ્થળો અંગે :—

સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓને ચૂંટણીના પ્રવર્તમાન નિયમો મુજબ ચૂંટણી માટેની મતગણતરી સમય, તારીખ અને સ્થળ નક્કી કરવાના અધિકાર સંબંધિત ચૂંટણી અધિકારીઓને છે. તેમ છતા ચૂંટણીઓના તમામ મતગણતરી ખંડો એક જ હદ વિસ્તારમાં હોવા જોઈશે પરંતુ દરેક મતગણતરી ખંડ બીજા મતગણતરી ખંડથી સ્વતંત્ર / અલગ હોવા જરૂરી છે તેમજ બે ખંડો વચ્ચે કલીપર પાર્ટીશન હોવું જોઈશે. જેથી એક હોલમાંથી બીજા હોલમાં અવર-જવર ટાળી શકાય. જો એક મોટા ખંડમાં બે ગણતરી હોલ બનાવવાના પ્રસંગે કામચલાઉ પાર્ટીશનનો પ્રબંધ કરવો જોઈશે.

૮: મતદાન / મતગણતરી એજન્ટો માટે જ્યારે ચૂંટણી લક્તા ઉમેદવારોની સંખ્યામાં અપૂર્વ વધારો થાય ત્યારે વ્યવસ્થા બાબત :—

સ્વરાજ્યના એકમોની ચૂંટણી સમયે ચૂંટણી એજન્ટ / મતદાન એજન્ટ / મતગણતરી એજન્ટની નિયુક્તિ બાબતે રાજ્ય ચૂંટણી આયોગના પરિપત્ર કમાંક : રાચપ-ચટણ-સ્થા.સ્વ.-૧૧૧-૫૨૦૦૮-૫, તા. ૨૨-૬-૨૦૦૮ થી, સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓના પ્રવર્તમાન કાયદા / નિયમોની જોગવાઈ અંગે વિગતવાર સુચનાઓ આપવામાં આવેલ છે. તેમ છતા ચૂંટણી લક્તા ઉમેદવારોની સંખ્યામાં અપૂર્વ વધારો થાય ત્યારે મતદાન મથકે અને મતગણતરી કેન્દ્રમાં મતદાન / ગણતરી એજન્ટની વ્યવસ્થા બાબતે સ્થાનિક પરિસ્થિતિના આધારે નીચેની શરતોનું પાલન થઈ શકે.

- માન્ય રાજકીય પક્ષ અને રાજ્ય કક્ષાના પક્ષોએ ઉભા રાખેલા ઉમેદવારોના મતદાન / મતગણતરી એજન્ટને સામાન્ય સગવકો આપવી.
- બાકીના ઉમેદવારોના મતદાન / મતગણતરી એજન્ટને નિર્દિષ્ટ પૂર્વ નિશ્ચિયત સમય માટે એટલે કે વારાફરતી કલાક માટે મતદાન / મતગણતરી ખંડમાં હાજર રહેવાની ધૂટ આપવી.
- આવા પ્રસંગે ઉમેદવારો અને એમના એજન્ટને જાણકારી મળે તે માટે સમયાંતરે આ બાબતની સ્થાનિક રીતે પ્રસિધ્ધી કરવી.

૯: ઉમેદવાર અને ચૂંટણી એજન્ટોને ફોટો ઓળખપત્રો આપવા બાબત :—

સ્વરાજ્યના એકમોની ચૂંટણીઓમાં ચૂંટણી લક્તા પ્રત્યેક ઉમેદવારને નિયત નમૂનામાં ઓળખપત્ર આપવાના રહેશે. આવા ઓળખપત્રોમાં ઉમેદવારોનો ફોટો લગાડેલો હોવો જોઈશે. ચૂંટણી લક્તા ઉમેદવારોની યાદી આખરી થાય તુરત જ ઉમેદવારોએ તેમના તાજેતરનાં ફોટોગ્રાફી બે નકલ ચૂંટણી અધિકારીને પુરી પાડવાની રહેશે. જેના ઉપરથી ચૂંટણી અધિકારી બે ફોટો ઓળખપત્ર તૈયાર કરી, એક ફોટો ઓળખપત્ર જે તે ઉમેદવારને આપશે અને એક ફોટો ઓળખપત્ર પોતાના રેકર્ડ પર

રાખશે. ચૂંટણી અધિકારીએ ફોટો ઓળખપત્ર પર ચૂંટણી અધિકારીનો સિક્કો એવી રીતે લગાવવો જોઈશે કે તે સિક્કાનો થોડો ભાગ ફોટા ઉપર અને બાકીનો ભાગ ઓળખપત્ર પર આવે.

ઉમેદવારનાં ચૂંટણી એજન્ટ / મતદાન એજન્ટ અને મતગણતરી એજન્ટની નિયુક્તિ, ફોટો ઓળખપત્ર બાબતે ૨૦૧૪ ચૂંટણી આયોગનાં પરિપત્ર ક્રમાંક : રાચપ-ચટણ-સ્થાનિક સ્વરાજ્ય-૧૧૧-૬૨૦૦૮-ક, તા. ૨૨-૬-૨૦૦૮ માંની સૂચનાઓનો અમલ કરવાનો રહેશે.

૧૦: મતદાન સમયે મતદારોની ઓળખ પ્રસ્થાપિત કરવા અંગે :-

સ્વરાજ્યના એકમોની ચૂંટણીઓ માટે યોજાનાર મતદાન માટે મતદાન મથકે આવનાર મતદારે, ભારતના ચૂંટણી પંચે મતદારને આપેલ મતદાર ફોટો ઓળખપત્ર (EPIC) રજૂ કરવાનું રહેશે. પરંતુ જો કોઈ મતદાર આવું ઓળખપત્ર કોઈ કારણસર રજૂ કરી ન શકે તો, સ્વરાજ્યના એકમોની ચૂંટણીઓમાં સંબંધિત મતદારની ઓળખ પ્રસ્થાપિત થાય તે માટે, રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે સમયાંતરે કરેલ આદેશ મુજબના જે દસ્તાવેજી પુરાવાઓ માન્ય કરે છે તે મુજબ અમલ કરવાનો રહેશે.

૧૧: કર્મચારીઓ / અધિકારીઓની બદલીઓ અને નિમણૂંક ઉપર પ્રતિબંધ :-

સ્વરાજ્યના એકમોની ચૂંટણીના સંચાલન સાથે સંકળાયેલા તમામ અધિકારીઓ / કર્મચારીઓની બદલી પર સંપૂર્ણ પ્રતિબંધ રહેશે. જેમા નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે પણ આ બાબતો પુરતો સીમીત નથી.

- ૧: રાજ્ય ચૂંટણી આયોગના વર્ગ-૧ તથા વર્ગ-૨ ના અધિકારીશ્રીઓ
- ૨: રાજ્ય ચૂંટણી આયોગના વર્ગ-૩ તથા વર્ગ-૪ ના કર્મચારીઓ
- ૩: ચૂંટણીના સંચાલન સાથે સંબંધિત જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારીઓ, ચૂંટણી અધિકારીઓ, મદદનીશ ચૂંટણી અધિકારીઓ અને અન્ય મહેસુલી અધિકારીઓ / કર્મચારીઓ
- ૪: ચૂંટણી વ્યવસ્થા સાથે સંકળાયેલ પોલીસ અધિકારીઓ જેવા કે, રેન્જ આઈ.જી., ડી.આઈ.જી., સીનીયર પોલીસ અધિક્ષક, પેટા / પ્રભાગીય કક્ષાના પોલીસ અધિકારીશ્રીઓ જેવા કે, નાયબ પોલીસ અધિક્ષક અને અન્ય પોલીસ અધિકારીઓ અને પોલીસ કર્મચારીઓ.
- ૫: ચૂંટણી કામગીરી માટે પસંદ કરાયેલા સેકટર તથા જોનલ અધિકારીઓ જેવા અન્ય અધિકારીઓ, પરિવહન એકમ, ઈ.વી.એમ. એકમ, ચૂંટણીલક્ષી સામગ્રી માટેના પ્રાપ્તિ અને વહેંચણી એકમ, તાલીમ એકમ, મુદ્રણ એકમ, વગેરે સીનીયર અધિકારીઓ કે જેઓનેસ્વરાજ્યના એકમોની ચૂંટણી વ્યવસ્થાની કામગીરી સૌખ્યવામાં આવી હોય તેઓને પણ આ સૂચનાથી આવરી લેવામાં આવ્યા છે.
- ૬: જાહેરાતની તારીખ અગાઉ ઉક્ત કક્ષાના અધિકારીઓની બાબતમાં બદલીના હુકમો થયા હોય પરંતુ આદર્શ આચારસંહિતા અમલમાં આવે તાં સુધીમાં તેનો અમલ કરવામાં આવ્યો ન હોય તો રાજ્ય ચૂંટણી આયોગની લેખિત અને સ્પષ્ટ મંજુરી મેળવ્યા સિવાય તેનો અમલ કરવો નહિ.
- ૭: એવા કેસો જ્યાં વહીવટીઆવશ્યકતાને કારણે અધિકારીઓની બદલી જરૂરી જણાઈહોય, ત્યાં રાજ્ય સરકાર અગ્રીમ લેખિત મંજૂરી માટે રાજ્ય ચૂંટણી આયોગને લેખિત ભલામણ કરી શકે છે.

૮: રાજ્ય ચૂંટણી આયોગની પૂર્વમંજૂરી સિવાય આ સમયગાળા દરમ્યાન સરકારી સેવા કે સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓ / જાહેર ઉપક્રમોમાં કોઈ નિમણુંક કે બઢતીથી નિમણુંક આપી શકાશે નહિ.

૧૨: કર્મચારીઓ / અધિકારીઓની રજા મંજૂર કરવા ઉપર પ્રતિબંધ :—

ચૂંટણીની કામગીરી સાથે તેમજ ચૂંટણીની વ્યવસ્થા સાથે સંકળાયેલ રાજ્ય સરકારના વિવિધ ખાતાના / કચેરીના વડાઓ મહાનગરપાલિકા, નગરપાલિકા, જિલ્લા/તાલુકા/શ્રામ પંચાયતોની સામાન્ય / મધ્યસત્ર અને પેટા ચૂંટણી દરમ્યાન તાકિદના તબિબિ કારણો સિવાય તમામ કર્મચારીઓ / અધિકારીઓની રજા મંજૂર કરી શકશે નહિ.

તાકિદના તબિબિ કારણો તેમજ અસાધારણ સંજોગોમાં રજા મંજૂર કરવાનું જરૂરી જણાય ત્યારે વર્ગ-૩ અને ૪ના કિસ્સામાં જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારીશ્રી અને વર્ગ-૨ કે તેથી ઉપરના અધિકારીશ્રીઓના કિસ્સામાં રાજ્ય ચૂંટણી આયોગની પૂર્વ મંજૂરી મેળવવાની રહેશે.

ઉપરોક્ત સૂચનાઓનો ચૂંટણી સમયે સંબંધિત શહેર / જિલ્લા ભૂનિસિપલ / જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારી અને કલેક્ટરશ્રીએ જે તે સંસ્થાના ચૂંટણી અધિકારીઓ અને તેમના દ્વારા મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીઓને જાણ કરવાની રહેશે.

રાજ્ય ચૂંટણી આયોગના આદેશથી,

(જી. સી. પટેલ)

સચિવ

રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ
ગાંધીનગર

પ્રતિ,

- ⇒ માન. રાજ્યપાલશ્રીના સચિવશ્રી, રાજ ભવન, ગાંધીનગર.
- ⇒ ગુજરાત વિધાનસભાના માન. અધ્યક્ષશ્રીના અંગત સચિવશ્રી (માન.અધ્યક્ષશ્રીના ધ્યાને મુકવાની વિનંતી સહ)
- ⇒ માન. મુખ્યમંત્રીશ્રીના અગ્ર સચિવશ્રી(માન. મુખ્ય મંત્રીશ્રીના ધ્યાને મુકવાની વિનંતી સહ)
- ⇒ સર્વે માન.મંત્રીશ્રીઓ, રાજ્ય કક્ષાના મંત્રીશ્રીઓના અંગત સચિવશ્રીઓ. (માન. મંત્રીશ્રીઓના ધ્યાને મુકવાની વિનંતી સહ)
- ⇒ માન. વિરોધપક્ષના નેતાશ્રીના અંગત સચિવશ્રી, ગુજરાત વિધાનસભા, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- ⇒ મુખ્ય સચિવશ્રી, ગુજરાત રાજ્ય, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- ⇒ સચિવાલયના સર્વે વિભાગો (સર્વે ખાતાના વડાઓને તથા સર્વે બોર્ડ/કોર્પોરેશનના વહીવટી સંચાલકશ્રીઓને આ અંગેની તાત્કાલિક જાણ કરવાની વિનંતી સહ.)
- ⇒ સચિવશ્રી, ગુજરાત વિધાનસભા, ગાંધીનગર
- ⇒ સચિવશ્રી, ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગ, અમદાવાદ
- ⇒ સચિવશ્રી, ગુજરાત તકેદારી આયોગ, ગાંધીનગર
- ⇒ સચિવશ્રી, ગુજરાત મુદ્દી સેવા ટ્રીબ્યુનલ, ગાંધીનગર
- ⇒ પોલીસ મહાનિર્દેશક અને મુખ્ય પોલીસ વડાશ્રી, પોલીસ ભવન, ગાંધીનગર
- ⇒ શહેર /જિલ્લા ભૂનિસિપલ/જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારી અને કલેક્ટરશ્રી તમામ
(સર્વે ચૂંટણી અધિકારીશ્રી તથા મદદનીશ ચૂંટણી અધિકારીશ્રી અને અન્ય સર્વે સંબંધિત અધિકારીશ્રીઓ/ કચેરીઓ/પક્ષોને આ અંગે ચૂંટણીના સમયે જાણ કરવાની વિનંતી સહ)
- ⇒ ભૂનિસિપલ કમિશનરી તમામ
- ⇒ પોલીસ કમિશનરી તમામ
- ⇒ પોલીસ અધિકારીશ્રી તમામ

- ⇒ જિલ્લા વિકાસ અધિકારીશ્રી તમામ
- ⇒ મામલતદારશ્રી તમામ (મારફત સંબંધિત કલેક્ટરશ્રી)
- ⇒ તાલુકા વિકાસ અધિકારીશ્રી તમામ (મારફત સંબંધિત જિલ્લા વિકાસ અધિકારીશ્રી)
- ⇒ મુખ્ય અધિકારીશ્રી તમામ નગરપાલિકાઓ
- ⇒ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગમાં નોંધાયેલ સર્વ રાજકીય પક્ષો
- ⇒ માહિતી કમિશનરશ્રી, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર
(બહોળી પ્રસિધ્ધી ધરાવતા વર્તમાનપત્રોમાં વિનામુલ્યે પ્રસિધ્ધ થાય તે જોવા વિનંતી છે.)
- ⇒ રાજ્ય ચૂંટણી કમિશનરશ્રીના રહસ્ય સચિવશ્રી, રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ, ગાંધીનગર
- ⇒ સચિવશ્રીના અંગત મદદનીશ, રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ, ગાંધીનગર
- ⇒ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગના સર્વ અધિકારીઓ / સર્વ શાખાઓ